

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2008

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2008

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

<u>דף</u>	
2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3-4	מאזנים מאוחדים
5	דוחות רווח והפסד מאוחדים
6-8	דוחות מאוחדים על השינויים בהון העצמי
9-11	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
12-63	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
64-65	נספח א' - פירוט הנכסים וההתחייבויות המאוחדים של חברת ביטוח מאוחדת

לכבוד
הדירקטוריון של
מנורה מבטחים החזקות בע"מ

א.ג.,

הנדון: סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים
לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008

לבקשתכם סקרנו את מאזן הביניים המאוחד של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן – החברה) ליום 30 בספטמבר, 2008 ואת דוחות הרווח וההפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים, שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו בין השאר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו ועריכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים.

הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת דוחות כספיים ביניים של חברה שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד ליום 30 בספטמבר, 2008 והכנסותיה הכלולות באיחוד לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, אינם מהותיים. כמו כן הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת דוחות כספיים ביניים של חברות שנכללו על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 6,981 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2008 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 15,868 אלפי ש"ח וסך של 885 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך בהתאמה.

מאחר שהסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחווים דיעה על דוחות הכספיים הביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לרבות עיון בדוחות רואי חשבון אחרים, כאמור לעיל, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בדוחות הכספיים האמורים, כדי שיוכלו להיחשב כדוחות כספיים ביניים מאוחדים הערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ודרישות הגילוי בהתאם להוראות פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברות ביטוח.

הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 8(א) לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה לאישור תובענות כייצוגיות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
30 בנובמבר, 2008

ליום 31 בדצמבר 2007	ליום 30 בספטמבר		
	2007	2008	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
1,014,185	942,429	1,049,605	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	14,534	נכסי מסים נדחים
774,591	749,354	763,702	הוצאות רכישה נדחות
177,392	155,475	185,521	רכוש קבוע, נטו
65,882	71,676	125,496	השקעות בחברות כלולות
104,863	68,220	105,398	נדל"ן להשקעה
769,655	736,167	892,563	נכסי ביטוח משנה
56,658	47,218	167,839	נכסי מסים שוטפים
641,632	665,578	736,159	חייבים ויתרות חובה
8,951,981	8,854,553	8,206,316	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות:
2,111,032	2,001,539	2,291,691	נכסי חוב סחירים
4,597,801	4,293,452	8,596,456	נכסי חוב שאינם סחירים
260,755	277,281	223,695	מניות
122,049	76,441	254,836	אחרות
5,139	-	-	נכסים מיועדים למימוש
321,259	205,594	217,565	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
324,334	377,310	391,246	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>20,299,208</u>	<u>19,522,287</u>	<u>24,222,622</u>	סך הכל הנכסים
<u>9,557,471</u>	<u>9,366,961</u>	<u>8,841,327</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

ליום 31 בדצמבר 2007	ליום 30 בספטמבר		הון
	2007	2008	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
97,732	97,732	99,428	הון מניות
292,474	292,474	332,986	פרמיה על מניות
63,991	52,126	(35,160)	קרנות הון
1,189,554	1,251,411	1,132,931	יתרת רווח
1,643,751	1,693,743	1,530,185	סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
42,659	41,557	483	זכויות המיעוט
1,686,410	1,735,300	1,530,668	סך הכל הון
התחייבויות			
6,927,735	6,489,711	11,356,111	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,257,304	9,101,591	8,767,757	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
165,628	141,410	92,111	התחייבויות בגין מיסים נדחים, נטו
73,677	69,425	70,305	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
10,539	2,724	6,028	התחייבויות מיסים שוטפים
818,816	701,033	751,984	זכאים ויתרות זכות
1,359,099	1,281,093	1,647,658	התחייבויות פיננסיות
18,612,798	17,786,987	22,691,954	סך הכל ההתחייבויות
20,299,208	19,522,287	24,222,622	סך הכל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

30 בנובמבר, 2008			
שי קומפל מנהל כספים	גדליה דורון חבר דירקטוריון	מנחם גורביץ יו"ר הדירקטוריון ומנהל כללי	תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2007	(* 2008)	2007	(* 2008)	
מבוקר	אלפי ש"ח				
3,452,831	866,275	992,941	2,562,850	2,966,682	פרמיות שהורווחו ברוטו
508,278	130,316	155,439	370,001	443,827	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,944,553	735,959	837,502	2,192,849	2,522,855	פרמיות שהורווחו בשייר
944,682	58,807	(502,089)	922,056	(374,660)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
387,366	44,782	108,266	311,656	303,256	אחרות
99,312	22,043	32,406	79,494	107,435	הכנסות מדמי ניהול
					הכנסות מעמלות
4,375,913	861,591	476,085	3,506,055	2,558,886	סך הכל הכנסות
3,176,525	630,430	429,882	2,559,023	1,948,173	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
(352,835)	(78,827)	(206,698)	(273,365)	(413,635)	השקעה ברוטו
					חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
					בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,823,690	551,603	223,184	2,285,658	1,534,538	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
					וחוזי השקעה בשייר
584,583	166,611	160,392	437,433	519,447	עמלות והוצאות רכישה אחרות
475,203	113,381	127,133	354,506	415,794	הוצאות הנהלה וכלליות
22,024	5,338	28,113	16,472	43,355	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
85,973	52,147	56,080	72,317	137,363	הוצאות מימון
3,991,473	889,080	594,902	3,166,386	2,650,497	סך הכל הוצאות
1,801	356	798	4,038	20,318	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו
386,241	(27,133)	(118,019)	343,707	(71,293)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)
138,641	(8,787)	(32,740)	131,923	(14,297)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
247,600	(18,346)	(85,279)	211,784	(56,996)	רווח נקי (הפסד)
					מיוחס ל:
240,868	(17,769)	(84,168)	205,780	(56,623)	בעלי המניות של החברה
6,732	(577)	(1,111)	6,004	(373)	זכויות מיעוט
247,600	(18,346)	(85,279)	211,784	(56,996)	רווח נקי (הפסד)
					רווח נקי (הפסד) למנייה המיוחס לבעלי המניות של החברה:
3.91	(0.29)	(1.35)	3.34	(0.92)	רווח נקי (הפסד) למנייה (בש"ח)
61,575	61,575	62,258	61,575	61,805	מספר המניות ששימשו לחישוב הרווח (הפסד) למנייה (באלפים)

(* כולל את תוצאות הפעולות של שומרה חברה לביטוח בע"מ - ראה באור 1(א).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה								
סה"כ הון עצמי	זכויות המיעוט	סה"כ	קרן הון בגין נכסים			פרמיה על מניות	הון מניות	
			יתרת רווח בלתי מבוקר	קרנות הון אחרות	זמינים למכירה			
אלפי ש"ח								
1,686,410	42,659	1,643,751	1,189,554	43,008	20,983	292,474	97,732	יתרה ליום 1 בינואר, 2008 (מבוקר)
42,208	-	42,208	-	-	-	40,512	1,696	הנפקת מניות (ראה באור 9 להלן)
(40,297)	(40,297)	-	-	-	-	-	-	רכישת זכויות המיעוט (ראה באור 9 להלן)
480	480	-	-	-	-	-	-	הנפקת הון למיעוט בחברה מאוחדת (ראה באור 27. להלן)
(178,034)	(3,515)	(174,519)	-	-	(174,519)	-	-	הפסד בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נטו (בניכוי השפעת המס)
74,746	1,450	73,296	-	-	73,296	-	-	העברה לדוח רווח והפסד מאוחד בגין מימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה (בניכוי השפעת המס)
(323)	-	(323)	-	(323)	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
2,474	79	2,395	-	2,395	-	-	-	עלות תשלום מבוסס מניות
(56,996)	(373)	(56,623)	(56,623)	-	-	-	-	הפסד
<u>1,530,668</u>	<u>483</u>	<u>1,530,185</u>	<u>1,132,931</u>	<u>45,080</u>	<u>(80,240)</u>	<u>332,986</u>	<u>99,428</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2008
1,702,993	43,039	1,659,954	1,217,099	45,688	6,961	292,474	97,732	יתרה ליום 1 ביולי, 2008
42,208	-	42,208	-	-	-	40,512	1,696	הנפקת מניות (ראה באור 9 להלן)
(40,297)	(40,297)	-	-	-	-	-	-	רכישת זכויות המיעוט (ראה באור 9 להלן)
480	480	-	-	-	-	-	-	הנפקת הון למיעוט בחברה מאוחדת (ראה באור 27. להלן)
(156,802)	(2,866)	(153,936)	-	-	(153,936)	-	-	הפסד בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נטו (בניכוי השפעת המס)
67,978	1,243	66,735	-	-	66,735	-	-	העברה לדוח רווח והפסד מאוחד בגין מימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה (בניכוי השפעת המס)
(351)	-	(351)	-	(351)	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
(262)	(5)	(257)	-	(257)	-	-	-	עלות תשלום מבוסס מניות
(85,279)	(1,111)	(84,168)	(84,168)	-	-	-	-	הפסד
<u>1,530,668</u>	<u>483</u>	<u>1,530,185</u>	<u>1,132,931</u>	<u>45,080</u>	<u>(80,240)</u>	<u>332,986</u>	<u>99,428</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2008

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה								
הון מניות	פרמיה על מניות	זמינים למכירה	קרן הון בגין נכסים		סה"כ	זכויות המיעוט	סה"כ הון עצמי	
			קרנות הון אחרות	יתרת רווח בלתי מבוקר אלפי ש"ח				
97,732	292,474	31,824	41,279	1,142,575	1,605,884	40,806	1,646,690	יתרה ליום 1 בינואר, 2007 (מבוקר)
-	-	(4,521)	-	-	(4,521)	(143)	(4,664)	הפסד בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נטו (בניכוי השפעת המס)
-	-	(18,054)	-	-	(18,054)	(569)	(18,623)	העברה לדוח רווח והפסד מאוחד בגין מימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה (בניכוי השפעת המס)
-	-	-	155	-	155	-	155	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ עלות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	1,443	-	1,443	45	1,488	דיבידנד ששולם
-	-	-	-	(96,944)	(96,944)	(4,586)	(101,530)	רווח נקי
-	-	-	-	205,780	205,780	6,004	211,784	
97,732	292,474	9,249	42,877	1,251,411	1,693,743	41,557	1,735,300	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2007
97,732	292,474	55,741	43,173	1,269,180	1,758,300	46,665	1,804,965	יתרה ליום 1 ביולי, 2007
-	-	(40,906)	-	-	(40,906)	(1,290)	(42,196)	הפסד בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נטו (בניכוי השפעת המס)
-	-	(5,586)	-	-	(5,586)	(176)	(5,762)	העברה לדוח רווח והפסד מאוחד בגין מימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה (בניכוי השפעת המס)
-	-	-	(52)	-	(52)	-	(52)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ עלות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	(244)	-	(244)	(8)	(252)	דיבידנד ששולם
-	-	-	-	-	-	(3,057)	(3,057)	הפסד
-	-	-	-	(17,769)	(17,769)	(577)	(18,346)	
97,732	292,474	9,249	42,877	1,251,411	1,693,743	41,557	1,735,300	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2007

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה								
סה"כ הון עצמי	זכויות המיעוט	סה"כ	קרנות הון		קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	פרמיה על מניות	הון מניות	
			יתרת רווח מבוקר	אחרות				
אלפי ש"ח								
1,646,690	40,806	1,605,884	1,142,575	41,279	31,824	292,474	97,732	יתרה ליום 1 בינואר, 2007
(605)	(18)	(587)	-	-	(587)	-	-	הפסד בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נטו (בניכוי השפעת המס)
(10,578)	(324)	(10,254)	-	-	(10,254)	-	-	העברה לדוח רווח והפסד מאוחד בגין מימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה (בניכוי השפעת המס)
148	-	148	-	148	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
1,631	50	1,581	-	1,581	-	-	-	עלות תשלום מבוסס מניות
(198,476)	(4,587)	(193,889)	(193,889)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
247,600	6,732	240,868	240,868	-	-	-	-	רווח נקי
<u>1,686,410</u>	<u>42,659</u>	<u>1,643,751</u>	<u>1,189,554</u>	<u>43,008</u>	<u>20,983</u>	<u>292,474</u>	<u>97,732</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2007

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		מבוקר אלפי ש"ח
	2007	2008	2007	2008	
247,600	(18,346)	(85,279)	211,784	(56,996)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u> רווח נקי (הפסד) התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (א)
(360,172)	(408,161)	(166,158)	(539,441)	(119,826)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת
(112,572)	(426,507)	(251,437)	(327,657)	(176,822)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u> רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה (ב) רכישת מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה שאוחדו לראשונה (ג) רכישת רכוש קבוע תמורה ממימוש רכוש קבוע רכישת נדל"ן להשקעה השקעות במניות ובהלוואות של חברות כלולות דיבידנד שנתקבל מחברה כלולה רכישה והיוון עלויות נכסים בלתי מוחשיים תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
(97,087)	-	(21,910)	-	(21,910)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
-	-	-	-	48,855	<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u> קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה) פרעון התחייבויות פיננסיות דיבידנד ששולם לבעלי המניות של החברה דיבידנד ששולם למיעוט
(34,277)	(5,332)	(13,224)	(24,705)	(29,290)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון
2,279	-	415	616	1,464	<u>הפרשי תרגום בגין יתרות מזומנים של פעילויות חוץ</u>
(9,456)	-	(15)	(123)	(535)	עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
(25,786)	(29,942)	-	(28,739)	(60,374)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה (ד)
-	-	-	-	14,824	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה (ד)
(46,931)	(7,020)	(12,887)	(29,469)	(41,324)	
-	-	5,300	-	5,300	
(211,258)	(42,294)	(42,321)	(82,420)	(82,990)	
813,049	549,073	14,029	747,644	242,233	
(14,224)	(6,546)	(7,290)	(22,224)	(19,200)	
(193,889)	-	-	(96,944)	-	
(4,587)	(3,057)	-	(4,586)	-	
600,349	539,470	6,739	623,890	223,033	
(17)	-	1	-	(3)	
276,502	70,669	(287,018)	213,813	(36,782)	
369,091	512,235	895,829	369,091	645,593	
645,593	582,904	608,811	582,904	608,811	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2007	2008	2007	2008
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			

(א) התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים
מפעילות שוטפת:

(1,261,629)	57,334	532,028	(1,164,201)	745,665	מימוש השקעות (השקעות), נטו: שינוי בהשקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
(479,069)	(350,512)	(219,174)	(497,441)	(79,801)	השקעות בניכוי תקבולים ממכירת נכסים פיננסיים זמינים למכירה:
7,703	(10,214)	(27,929)	(29,830)	(91,976)	נכסי חוב סחירים
(46,714)	(10,339)	(14,655)	(13,664)	(7,252)	מניות אחרות
(54,719)	(188,301)	181,665	(190,769)	(90,455)	שינוי בהשקעות פיננסיות אחרות:
(316,576)	(94,462)	(169,303)	(188,590)	(367,270)	נכסי חוב סחירים
(6,820)	(55)	28,491	2,638	84,761	נכסי חוב שאינם סחירים
(31,876)	(14,139)	(70,786)	(28,059)	(125,729)	מניות אחרות
63,298	16,675	42,403	50,536	86,928	הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:
(226)	-	196	(12)	89	פחת והפחתות
-	-	(458)	-	(458)	הפסד (רווח) ממימוש רכוש קבוע
(10,950)	-	-	-	-	רווח ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
30,237	29,398	30,121	30,524	65,526	רווח מעליית ערך נדל"ן להשקעה
(14,402)	(21,175)	(32,067)	(1,545)	(50,385)	עליית ערך התחייבויות פיננסיות
(1,801)	(356)	(798)	(4,038)	(20,318)	מסים נדחים, נטו
1,720	1,796	1,492	622	6,605	חלק החברה ברווחי חברות כלולות, נטו
(25)	(25)	-	(25)	-	ירידת ערך הלוואות לחברות כלולות
1,442	371	554	1,115	1,663	רווח ממימוש השקעה בחברה כלולה תשלום מבוסס מניות
298,456	145,642	143,918	357,156	625,691	שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו: גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
1,434,792	123,290	(439,600)	1,279,079	(489,547)	גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה
11,487	35,036	(2,059)	8,547	10,889	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
(54,729)	5,571	(40,752)	(70,969)	(122,908)	קיטון (גידול) בנכסי ביטוח משנה
4,061	(162)	47	(191)	(1,755)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(303)	(72,342)	(36,413)	1,322	(115,692)	שינוי במסים שוטפים
(35,668)	(34,456)	(10,308)	(128,060)	(94,911)	גידול בחייבים ויתרות חובה
102,139	(26,736)	(62,771)	46,414	(89,186)	גידול (קיטון) בזכאים ויתרות זכות
(360,172)	(408,161)	(166,158)	(539,441)	(119,826)	סך הכל התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008	ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007	ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			

(ב) רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה

נכסים והתחייבויות של החברות המאוחדות ליום הרכישה:

(6,098)	-	1,671	-	1,671	הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
(18,805)	-	-	-	-	רכוש קבוע, נטו
(68,106)	-	(24,061)	-	(24,061)	נכסים בלתי מוחשיים, נטו
(49,728)	-	-	-	-	נכסי ביטוח משנה
4,596	-	-	-	-	התחייבויות פיננסיות
(28,177)	-	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
495,950	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
36,842	-	-	-	-	מסים נדחים
(448,123)	-	-	-	-	השקעות פיננסיות
(15,438)	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה
-	-	480	-	480	זכויות מיעוט
<u>(97,087)</u>	<u>-</u>	<u>(21,910)</u>	<u>-</u>	<u>(21,910)</u>	

(ג) רכישת מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה שאוחדו לראשונה

-	-	-	-	20,730	הון חוזר
-	-	-	-	(33,000)	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	-	(3,741,560)	השקעות פיננסיות
-	-	-	-	3,802,685	התחייבויות בגין חוזי השקעה
<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>48,855</u>	

(ד) מזומנים ושווי מזומנים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה:

258,052	48,116	380,614	258,052	321,259	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
111,039	464,119	515,215	111,039	324,334	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>369,091</u>	<u>512,235</u>	<u>895,829</u>	<u>369,091</u>	<u>645,593</u>	

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה:

321,259	205,594	217,565	205,594	217,565	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
324,334	377,310	391,246	377,310	391,246	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>645,593</u>	<u>582,904</u>	<u>608,811</u>	<u>582,904</u>	<u>608,811</u>	

(ה) פעילות מהותית שלא במזומן

-	-	40,297	-	40,297	רכישת חלק המיעוט תמורת הנפקת מניות
-	142	-	142	-	מימוש השקעה בחברה כלולה כנגד חייבים
-	1,140	-	1,140	-	פרעון הלוואה שניתנה לחברה כלולה כנגד חייבים
-	141	-	141	-	השקעה בחברה כלולה כנגד זכאים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

באור 1: - כללי

א. תאור החברה

החברה הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל) וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברות בשליטתה בפעילות בתחום שוק ההון והפיננסים ובכלל זה בניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות וחיתום. לחברה גם פעילויות נוספות כגון השקעות בנדל"ן בחו"ל באמצעות חברה בשליטתה.

בחודש דצמבר 2007 רכשה חברה מאוחדת - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - מנורה ביטוח), את מלוא השליטה בשומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - שומרה). לפיכך, תוצאות פעולותיה של שומרה נכללו בדוחות הכספיים ביניים המאוחדים, החל מיום 1 בינואר, 2008.

ב. אימוץ לראשונה של תקני IFRS

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו על פי תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - תקני IFRS) במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר, 2008 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). בהקשר לבאורים מסוימים, כגון מידע לגבי התקשרויות, התחייבויות, צדדים קשורים ובעלי עניין, תביעות תלויות וכדומה, יש לעיין בדוחות הכספיים השנתיים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך, הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים הערוכים לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

תקני ה-IFRS שעל בסיסם נקבעה המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים ביניים מאוחדים הם אותם תקני IFRS אשר יהיו בתוקף או אשר ניתנים לאימוץ מוקדם בדוחות הכספיים השנתיים הראשונים לפי תקני IFRS ליום 31 בדצמבר, 2008 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך, ולפיכך הם כפופים לשינויים שיחולו בהם וליישומם בתוקף בדוחות כספיים שנתיים אלה. מכאן שהמדיניות החשבונאית שתיושם בדוחות הכספיים השנתיים כאמור, ככל שהיא רלבנטית בדוחות כספיים ביניים אלה, תיקבע באופן סופי רק בעת הכנתם של הדוחות הכספיים השנתיים הנ"ל.

החברה אימצה לראשונה את תקני IFRS בשנת 2008 ולפיכך מועד המעבר לדיווח על פי תקני IFRS הינו 1 בינואר, 2007. לפני אימוץ תקני IFRS, ערכה החברה את דוחותיה הכספיים המאוחדים לפי כללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללי החשבונאות, הדיווח והעריכה אשר נקבעו על-פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו (להלן - חוק הפיקוח), ובכללן תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן. הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים האחרונים של החברה לפי כללי חשבונאות לחברות ביטוח בישראל, כאמור לעיל, נערכו ליום 31 בדצמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך.

ראה באור 11 בדבר ההתאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS.

ג. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים לעריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים כפי שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו על פי חוק הפיקוח, התקנות שהותקנו על פיו והוראות המפקח על הביטוח (להלן - המפקח) וכן על פי דרישות הגילוי בהתאם להוראות פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברות ביטוח.

באור 1: - כללי (המשך)

ד. מבנה הדיווח הנוכחי והגדרות

המאזנים המאוחדים, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של חברות ביטוח מאוחדות, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, תואמת את תקן חשבונאות בינלאומי מס' 1 - "הצגת דוחות כספיים" והינה בהתאם לדרישות הגילוי של המפקח. מבנה הדיווח בתקינה הישראלית שונה ממבנה הדיווח הנוכחי. בבאור 11 נכלל פרוט ההבדלים העיקריים במבנה הדיווח.

כמו כן, עקב המעבר לדיווח לפי תקני IFRS נוספו מספר מונחים חדשים בדוחות הכספיים כדלהלן:

חוזי ביטוח - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות או לשפות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.

חוזי השקעה - פוליסות ששיעור החיסכון בהן עומד על 100%, והן אינן כוללות נספחים המהווים חוזי ביטוח.

חוזים תלויי תשואה - חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בהם ההתחייבויות צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).

נכסים עבור חוזים תלויי תשואה - נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה כמפורט בפירוט הנכסים וההתחייבויות.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוח כללי.

נכסי ביטוח משנה - חלקם של מבטחי משנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.

פרמיות - פרמיות לרבות דמים.

פרמיות שהורווחו - פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

להלן עיקרי המדיניות החשבונאית שנקטה החברה בדוחות כספיים אלה עם האימוץ לראשונה של תקני IFRS ואשר יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות:

א. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש את היכולת, במישרין או בעקיפין, להתוות את המדיניות הכספית והתפעולית של החברה הנשלטת. בבחינת שליטה נלקחת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות שניתנות למימוש בתאריך המאזן. בבחינת השליטה נלקחו גם בחשבון הסיכונים שנושאות חברות הקבוצה, כגון כאשר חברות הקבוצה ערבות להבטחת תשואה של זכויות עמיתים בקופות גמל. לאור זאת, אוחדו לראשונה בדוח זה מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין חברות הקבוצה בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות המיעוט מייצגות את חלקו של המיעוט ברווח או בהפסד ובנכסים נטו שאינם מוחזקים על ידי הקבוצה. הן הוצגו במסגרת ההון העצמי בסכום נפרד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. דוחות כספיים מאוחדים (המשך)

מנורה ביטוח הקימה בשנת 2007 את מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן - מנורה גיוס הון) שהינה ישות למטרה מיוחדת (SPE - Special Purpose Entity) לצורכי גיוס מקורות בישראל עבור מנורה ביטוח באמצעות הנפקות (ציבוריות ופרטיות) של אגרות חוב ותעודות התחייבות. בנוסף, מנורה ביטוח ערבה לחובות מנורה גיוס הון וכל כספי הגיוס של מנורה גיוס הון מועברים למנורה ביטוח. בהתאם לתקני IFRS, יש לאחד את דוחותיה הכספיים של SPE, אם, בהתבסס על הערכת מהות הקשר עם הקבוצה והסיכונים וההטבות של ה-SPE, הקבוצה שולטת ב-SPE. ה-SPE הנשלטת על ידי הקבוצה הוקמה בהתאם לתנאים המטילים מגבלות על קבלת החלטות של הנהלת ה-SPE והמאפשרים לקבוצה ליהנות מכל ההטבות המתייחסות לפעילות ולנכסים נטו של ה-SPE.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות המאוחדות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה, למעט הערכת תביעות תלויות בשומרה - ראה סעיף ד(2)(ו) להלן.

ב. מטבע הפעילות

1. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח שהוא מטבע הפעילות של החברה.

מטבע הפעילות שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ואת עסקאותיה, נקבע בנפרד עבור כל חברה בקבוצה, לרבות חברות כלולות המוצגות על פי שיטת השווי המאזני, ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה. כאשר מטבע הפעילות של חברה בקבוצה שונה ממטבע ההצגה, חברה זו מהווה פעילות חוץ שנתוני דוחותיה הכספיים מתורגמים לצורך הכללתם בדוחות הכספיים המאוחדים כדלקמן:

- (א) נכסים והתחייבויות בכל תאריך מאזן (כולל מספרי השוואה) מתורגמים לפי שער סגירה בכל תאריך מאזן.
- (ב) הכנסות והוצאות לכל התקופות המוצגות בדוח רווח והפסד (כולל מספרי השוואה) מתורגמות לפי שער חליפין ממוצעים בכל התקופות המוצגות; אולם, במקרים בהם חלו תנודות משמעותיות בשערי החליפין, הכנסות והוצאות מתורגמות לפי שער החליפין כפי שהיו במועד העסקאות עצמן.
- (ג) הון מניות, קרנות הון ותנועות הוניות אחרות מתורגמים לפי שער החליפין במועד התהוותם.
- (ד) יתרת הרווח מתורגמת בהתבסס על יתרת הפתיחה שתורגמה לפי שער החליפין לאותו מועד ותנועות רלבנטיות נוספות במשך התקופה שתורגמו כאמור בסעיפים ב) ו-ג) לעיל.
- (ה) כל הפרשי התרגום שנוצרו נזקפים לסעיף נפרד בהון העצמי, בקרן הון "התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ".

2. עסקאות במטבע חוץ:

עסקאות הנקובות במטבע חוץ נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין ביום המאזן. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ ומוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

עסקאות ביטוח משנה לסוגיהן מתורגמות למטבע הפעילות בהתאם להסכמים שנחתמו עם מבטחי המשנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו ובהתאם לתקני IFRS, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים, לרבות הנחות, אומדנים אקטואריים והערכות, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הגילוי המתייחס בדבר נכסים מותנים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן הסתמכות על הערכות שווי חיצוניות.

האומדנים וההנחות האמורים נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה הם ארעו.

ד. חוזי ביטוח

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית שלו לגבי חוזי ביטוח וזאת על ידי החרגת מבטח מיישום תקן בינלאומי מספר 8 - "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" (להלן - תקן 8), בעת קביעת המדיניות החשבונאית שלו בקשר לחוזי ביטוח, פרט לחמישה חריגים. תקן 8, קובע, בין היתר את האופן בו תקבע מדיניות חשבונאית בקשר לעסקה או אירוע אשר לגביהם אין הוראות ספציפיות בתקינה הבינלאומית.

כתוצאה מכך עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב בקשר לפעילות הביטוחית בביטוח חיים ובביטוח כללי אשר יושמו בדוחות הכספיים ביניים, הערוכים על בסיס התקינה הבינלאומית, זהים לאלו אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים, אשר נערכו על בסיס התקינה הישראלית, פרט למספר שינויים שפורטו בסעיפים (ד), (ה), (ו) ו-(ז) להלן.

תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח וחוזי השקעה מפורטת להלן:

1. ביטוח חיים

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף יט' להלן.

(ב) עתודות ביטוח חיים:

עתודות הביטוח מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. העתודות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

העתודה בגין ענף ביטוח בריאות הכלול במגזר ביטוח חיים כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסדים צפויים בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית (Premium Deficiency).

עתודות ביטוח חיים ובריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה במנורה ביטוח על ביטוח חיים ובריאות ד"ר אברהם לוונגליק (F.I.L.AA) שהוא נושא משרה במנורה ביטוח.

(ג) עתודת ביטוח חיים בקשר לפוליסות אשר לפי תנאיהן צמודות ביום המאזן הצמדה חצי שנתית והנכסים החופפים לעתודה זו, מותאמים, על בסיס מצטבר, למדד הידוע ביום המאזן.

(ד) הנחיות המפקח בדבר עתודות לתשלום קיצבה:

בחוזר שפרסם המפקח בחודש פברואר 2007, בדבר חישוב עתודות לתשלום קיצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות בגין קיצבה וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות העתודות בגין פוליסות ביטוח המאפשרות קבלת קיצבה והשלמתן באופן ראוי.

בהתאם לכך, מנורה ביטוח מבצעת השלמה מיידית של העתודה, ככל שנדרש, בגין פוליסות לגביהן הקצבה בתשלום. לגבי פוליסות אחרות, בהן צפויה רווחיות, מתבצעת השלמת העתודה, תוך הקבלה להכנסות הצפויות, לאורך חיי הפוליסה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים

(ה) עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל:

הדוחות הכספיים לפי תקינה ישראלית עד וכולל 31 בדצמבר, 2006, כללו עתודה לסיכונים מיוחדים בביטוח חיים. עתודה זו בוטלה בדוחות לפי תקינה ישראלית בשנת 2007 ונרשמה באותם דוחות כפריט מיוחד בדוח רווח והפסד. עתודה זו אינה עומדת בקנה אחד עם הוראות IFRS 4, ולכן על פי התקינה הבינלאומית הועברה עתודה זו ליתרת העודפים ליום 1 בינואר, 2007.

(ו) הוצאות רכישה נדחות:

בגין ביטוח חיים -

הוצאות הרכישה הנדחות של פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 1999 כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות אחרות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות, לרבות חלק מהוצאות הנהלה וכלליות.

ה-DAC בביטוח חיים מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. בפוליסות שבוטלו או סולקו ה-DAC נמחק במועד הביטול או הסילוק לפי העניין.

הוצאות רכישה נדחות בגין פוליסות ביטוח חיים שהופקו עד ליום 31 בדצמבר, 1998 מחושבות על ידי אקטואר מנורה ביטוח, על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות. ניכוי הצילמר מופחת בפוליסות מסוג "עדיף" ב-10% לשנה ובפוליסות מסוג "מסורת" על פני תקופת הפוליסה.

בגין ביטוח בריאות -

הוצאות רכישה נדחות בביטוח בריאות כוללות עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות, בקשר להפקת פוליסות חדשות. ה-DAC בביטוח בריאות מחושב על פוליסות שנמכרו החל משנת 2005 ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים. בפוליסות שבוטלו ה-DAC נמחק במועד הביטול.

(ז) בדיקת נאותות - Liability Adequacy

האקטואר הממונה בודק כי סך סכום העתודה, בניכוי הוצאות רכישה נדחות, מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי: תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית חסרת סיכון בגין הפוליסות הקיימות, תחת הנחות סבירות. בדיקה זו נעשית במספר מישורים, כדלקמן:

1. בדיקה של ברות השבת ה-DAC - בהתאם להוראות המפקח, האקטואר בודק את ברות השבת ה-DAC. בחישוב זה נערכת בדיקה שהעתודה בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מאז שנת 1999 מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות המכסות את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נערכת במקובץ לכל שנות החיתום ביחד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים (המשך)

ז) בדיקת נאותות - Liability Adequacy (המשך)

1. (המשך)

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, הכוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, נקבעות על-ידי האקטואר על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים. הנחות אלו מבוססות על הציפייה של האקטואר.

2. החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות העתודה. במידה והבדיקות מעלות כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, מחזיקה החברה הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות פרט ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות פרט, הבדיקה נעשית ברמת המוצר ובמקרה של פוליסות קולקטיביות, הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל ואשר כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, נקבעות על-ידי האקטואר על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד בפועל ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

ח) תביעות תלויות:

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי מנורה ביטוח על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה ובביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

ט) חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורוהו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בגין חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, דמי הניהול הנגבים מהמבוטחים, שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בגין חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

י) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף "פרמיות שהורוהו".

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף יט' להלן.
- (ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו ותלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עידכון ההפרשה לתביעות התלויות ועלויות הטיפול הישירות בגין שנרשמה בשנים קודמות.
- (ג) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות:
- ההפרשות לתביעות תלויות הכלולות בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, כוללות הפרשות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות.
- (ד) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:
- העתודה לסיכונים שטרם חלפו והתביעות התלויות הכלולים בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, חלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, על תיקוניהן, הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חושבו על ידי האקטוארים הממונים.
- (ה) עתודה לסיכונים שטרם חלפו, Unexpired Risk Reserve, הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכבת כלהלן:
- (1) יתרת פרמיה שטרם הורווחה, Unearned Premium Reserve, שאינה מחושבת בדרך אקטוארית ואינה תלויה בהנחות כשלהן. עתודה זו משקפת את דמי ביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.
- (2) בהתאם להנחיות המפקח העתודה כוללת, במידת הצורך בשייר, בענפי רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות הפרשה בגין הפסד צפוי (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית Premium Deficiency.
- (ו) תביעות תלויות:
- התביעות התלויות בדוחות הכספיים מחושבות לפי השיטות, כמפורט להלן:
- (1) תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 2 להלן. התחשיב האקטוארי בוצע על-ידי האקטואר הממונה על ביטוח כללי מר עמיר פלד (F.I.L.A.A). התחשיב האקטוארי של שומרה בתקופות קודמות בוצע על ידי אקטואר חיצוני פרופ' יהודה כהנא.
- (2) בענפים בהם לא נדרשת, על-פי הנחיות המפקח, הערכה אקטוארית (ביטוח מטענים בהובלה, כלי שייט וכלי טיס, ערבות חוק מכר, ערבויות פיננסיות וסיכוני אש), נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי חברות הביטוח מאוחדות שמטפלים בתביעות. ההערכות כוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול אשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(1) תביעות תלויות: (המשך)

(3) שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

(4) עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי כל העסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, מחושב עודף הכנסות על הוצאות (להלן - העודף) על בסיס תלת שנתי מצטבר, בענף ערבויות חוק המכר על בסיס חמש שנים מצטבר ובענף ערבויות פיננסיות לפי מועד תום הפוליסה. בשומרה, בענפים חבות כלפי צד שלישי וחבות מעבידים מחושב העודף על בסיס חמש שנים מצטבר.

העודף מורכב מדמי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה ותביעות משולמות בתוספת תשואה ריאלית בשיעור 3% לשנה, הכל בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי עתודה לסיכונים שטרם חלפו ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל (להלן - הצבירה), נכלל בסעיף תביעות תלויות, והגירעון נזקף כהוצאה.

עד ליום 31 בדצמבר, 2006 נזקפו לצבירה, בענפי חבויות ורכב חובה, ההכנסות מהשקעות בפועל אך לא פחות מתשואה ריאלית מצטברת בשיעור של 3% לשנה. בהתאם להוראות חוזר ביטוח 1-1-2008, בעקבות השינוי בכללים הנוגעים להכרה בהכנסות מהשקעות עקב המעבר לכללי התקינה הבינלאומית, נקבע כי ההכנסות מהשקעות שזקפו לצבירה יעמדו על שיעור קבוע של 3% ריאלי לשנה, וזאת ללא תלות בתשואה שהושגה בפועל על ההשקעות.

(2) הוצאות רכישה נדחות:

הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים וחלק מהוצאות הנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחס לדמי ביטוח שטרם הורווחו, בשייר עצמי. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מדמי הביטוח שטרם הורווחו, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ח) עסקים המתקבלים מהמאגר הישראלי לביטוח רכב שלייד איגוד חברות הביטוח בישראל (להלן - הפול), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי חשבונות המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי הענין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות חברות הביטוח המאוחדות בהם.

(ט) בסעיף פרמיות שהורווחו נכללו כל הסכומים ששולמו על-ידי הלווים בקשר עם פוליסות ביטוח נכס המשועבדות לבנקים. הסכומים המשתלמים לסוכנים ולבנקים בשל הוצאות נכללו בסעיף עמלות והוצאות רכישה אחרות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. הפרשה לחובות מסופקים

1. בגין פרמיות לגביה:
מחושבת הפרשה בהתאם לגיל החוב.
2. בגין הלוואות וחובות אחרים:
ההפרשה מחושבת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק.
3. בגין חובות מבטחי משנה, חברות הביטוח המאוחדות מבצעות הפרשות לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות ובעתודות הביטוח מתחשבות חברות הביטוח המאוחדות, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה, כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי. חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כאשר מבטחי משנה נקלעים לקשיים, הם עשויים להעלות טיעונים שונים הנוגעים להכרה בחוב. במקרים אלו מתחשבות חברות הביטוח המאוחדות בעת עריכת ההפרשות בכוננות מבטחי המשנה להגיע להסכמי "חתך" Cut off.

1. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות וחייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים, הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

נכסים פיננסיים נגזרים כוללים מכשירים פיננסיים לצורכי גידור סיכונים מטבע וסיכונים מדד, חוזי אקדמה (Forward) בגין מטבע חוץ ועסקאות החלפה של שיעורי ריבית (IRS) המשמשים כהגנה מפני סיכונים הכרוכים בשיעורי ריבית ותנודות בשערי חליפין של מטבע חוץ.

מכשיר פיננסי מוכר כאשר הקבוצה מקבלת על עצמה את התנאים החוזיים של המכשיר. נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכסים הפיננסיים פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה לאחרים את הנכסים הפיננסיים מבלי להשאיר בידה שליטה בנכס או מעבירה למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהנכס. רכישות ומכירות של נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה, מוכרות במועד העסקה, משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס. התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

שווי מזומנים נחשבים השקעות שנזילותן גבוהה, הכוללות פקדונות בתאגידים בנקאיים ובמוסדות כספיים לזמן קצר, שתקופתם המקורית אינה עולה על שלושה חודשים ממועד ההשקעה ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

2. סוג נכסים פיננסיים

לאחר ההכרה הראשונית, הטיפול החשבונאי בהשקעות בנכסים פיננסיים מבוסס על סיווגם לאחת מארבע הקבוצות שלהלן:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

2. סווג נכסים פיננסיים (המשך)

(א) נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד כוללים נכסים פיננסיים המוחזקים למסחר ונכסים פיננסיים המיועדים עם ההכרה הראשונית בהם להיות מוצגים בשווי הוגן, שינויים בו נזקפים לדוח רווח והפסד.

נכסים פיננסיים מסווגים כמוחזקים למסחר אם הם נרכשו בעיקר למטרת מכירה או רכישה חוזרת בתקופה הקרובה, מהווים חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזוהים המנוהלים יחד להשגת רווחים בזמן הקצר, או שהם נגזר שאינו מיועד כמכשיר הגנה. רווחים או הפסדים מהשקעות המוחזקות למסחר נזקפים במועד התהוותם לדוח רווח והפסד.

נגזרים, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו, מסווגים כמוחזקים למסחר, למעט כאלה המיועדים לעסקת הגנה. במקרה של מכשיר פיננסי המכיל נגזר משובץ אחד או יותר, המכשיר המשולב בשלמותו יכול להיות מיועד במועד ההכרה הראשונית כנכס פיננסי הנמדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

הקבוצה בוחנת את קיומו של נגזר משובץ והצורך בהפרדתו במועד בו היא הופכת להיות לראשונה צד להתקשרות. הערכה מחדש של נגזר משובץ נעשית רק כאשר יש שינוי בהתקשרות המשפיע באופן משמעותי על תזרימי המזומנים מההתקשרות.

(ב) השקעות המוחזקות לפדיון

השקעות המוחזקות לפדיון הינן נכסים פיננסיים סחירים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה והם בעלי מועדי פדיון קבועים שאותם מתעתדת החברה וביכולתה להחזיק עד לפדיון. לאחר ההכרה הראשונית, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי העלות המופחתת באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית תוך התחשבות בעלויות עסקה. רווחים והפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד במועד גריעת ההשקעות או במקרה של הפרשה לירידת ערך כמו גם כתוצאה מההפחתה השיטתית.

(ג) הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות וחייבים נמדדים לפי העלות המופחתת לפי שיטת הריבית האפקטיבית תוך התחשבות בעלויות עסקה ובניכוי הפרשות לירידת ערך. רווחים והפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד כשהלוואות וחייבים נגרעים או אם מוכרת בגינם ירידת ערך, כמו גם כתוצאה מההפחתה השיטתית.

(ד) נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים שיועדו כזמינים למכירה או שאינם מסווגים לאחת משלוש הקבוצות שלעיל. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים לפי השווי הוגן. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט ריבית, דיבידנדים ובגין הפרשי שער המתייחסים למכשירי חוב כספיים אשר נזקפים לרווח והפסד לסעיף הכנסות מהשקעות, נזקפים ישירות לקרן הון בגין רווחים שטרם מומשו, בניכוי המס המתייחס. במועד גריעת ההשקעה או במקרה של ירידת ערך, הרווח או ההפסד שהצטבר ושהוכר בעבר בהון נזקף לרווח והפסד. הכנסות או הוצאות ריבית על ההשקעות מוכרות בדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית. דיבידנדים שהתקבלו בגין השקעות נזקפים לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

3. הלוואות ואשראי נושא ריבית

הלוואות ואשראי נושא ריבית מוכרים לראשונה לפי השווי ההוגן בניכוי עלויות ישירות הניתנות לייחוס לעסקה (כגון עלויות גיוס). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות ואשראי נושא ריבית מוצגים לפי עלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית (הלוקחת בחשבון גם את עלויות העסקה הישירות המיוחסות).

ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים נזקים לדוח רווח והפסד, בעת גריעת ההתחייבות וכתוצאה מהפחתה שיטתית.

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים

הקבוצה קיבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

(א) נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

נכסים אלו הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

(ב) נכסים שאינם נכללים בתיקי השקעות המוחזקות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטר)

(1) נכסים שאינם סחירים

נכסי חוב הכוללים אגרות חוב מיועדות (הסכמי ח"צ), אגרות חוב בלתי סחירות אחרות, תעודות מסחריות, פקדונות בבנקים והלוואות ויתרות חובה לקבל סווגו כהלוואות וחייבים.

מניות שאינן סחירות מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

לגבי נגזרים או נגזרים משובצים - ראה סעיף 3 להלן.

(2) נכסים סחירים

נכסי חוב ומניות סחירים סווגו לקבוצת נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

(3) נגזרים ומכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם

נכסים אלו, סחירים ושאינם סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד החל ממועד המעבר (למעט נגזרים המיועדים כמכשירים מגדרים אפקטיביים).

(4) מכשירים פיננסיים המוחזקים על-ידי חברות בנות שאינן חברות ביטוח

כל הנכסים הפיננסיים הסחירים של החברות הבנות למעט חברות הביטוח המאוחדות, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

5. קביעת השווי הוגן

השווי הוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על פי מחירי השוק בתאריך המאזן. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי הוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי הוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים.

6. ירידת ערך נכסים פיננסיים

הקבוצה בוחנת בכל תאריך מאזן אם קיימת ירידת ערך בגין נכס פיננסי או קבוצה של נכסים פיננסיים.

(א) נכסים המוצגים בעלות המופחתת

אם קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין הסכום הפנקסני של הנכס והערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי (שיעור הריבית האפקטיבית שחושב בעת ההכרה הראשונית).

הסכום הפנקסני של הנכס מוקטן באמצעות רישום הפרשה. סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד.

(ב) נכסים זמינים למכירה

אם קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך, סכום ההפסד נמדד כהפרש בין העלות (בניכוי תשלום קרן והפחתה) ובין השווי הוגן, בניכוי הפסד לירידת ערך שנזקף בעבר לדוח רווח והפסד. הפסד זה מועבר מההון העצמי לדוח רווח והפסד. ביטול הפסד מירידת ערך בגין מכשירי חוב נזקף לדוח רווח והפסד. ביטול הפסד מירידת העלייה בשווי הוגן של המכשיר לאירוע שהתרחש לאחר שההפסד לירידת ערך נזקף לדוח רווח והפסד.

7. סיווג מחדש של נכסים פיננסיים

ביום 13 באוקטובר, 2008 פורסם תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 7 (להלן - התיקון). התיקון מאפשר, במקרים מסוימים, להעביר נכסים פיננסיים המוחזקים למסחר (למעט נגזרים) מקטגוריית שווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים מקטגוריית זמין למכירה לקטגוריית הלוואות וחייבים במידה והם עומדים בהגדרת הלוואות וחייבים (במידה ולא היו מיועדים מלכתחילה באופן אקטיבי לקטגוריית זמין למכירה) ומעתה, יש לחברה כוונה ויכולת להחזיק אותם בעתיד הנראה לעין או לפדיון.

במידה ולאחר הסיווג מחדש מתוך קבוצות שווי הוגן דרך רווח והפסד או זמין למכירה קיימת הערכה כי יהיה גידול בתזרימי המזומנים הצפויים מהנכס הפיננסי, אין להכיר ברווח באופן מיידי אלא יש לפרוס אותו, מאותה עת, לפי שיטת הריבית האפקטיבית. במידה וחברה בוחרת לסווג מחדש מקטגוריה אחת לאחרת יחולו עליה דרישות גילוי נרחבות.

חברה המחליטה לסווג מחדש עד 31 באוקטובר 2008, תיישם את הסיווג מחדש החל מיום 1 ביולי, 2008. חברה המחליטה לסווג מחדש החל מיום 1 בנובמבר, 2008 תיישם את הוראות התיקון החל מיום ההחלטה.

הקבוצה לא שינתה את הסיווגים של הנכסים הפיננסיים המוצגים במאזנה ולפיכך, לתיקון לא הייתה השפעה על דוחות כספיים אלה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה בהתאם ל-IFRS 3. בשיטה זו מזוהים הנכסים וההתחייבויות של העסק הנרכש בהתאם לשוויים ההוגן במועד הרכישה.

ברכישת חברה בוצע יחוס של עלות הרכישה לנכסים והתחייבויות שנרכשו במסגרת צירוף עסקים. שווי הנכסים וההתחייבויות שנרכשו ניתנים להתאמה עד שנים עשר חודשים ממועד הרכישה.

מוניטין הנרכש במסגרת צירוף עסקים, נמדד לראשונה כהפרש בין עלות הרכישה לבין חלק הקבוצה בשווי הוגן נטו של הנכסים המזוהים, ההתחייבויות המזוהות וההתחייבויות התלויות של העסק הנרכש. לאחר ההכרה הראשונית נמדד המוניטין לפי עלות בניכוי הפסדים נצברים מירידת ערך. המוניטין אינו מופחת באופן שיטתי. לצורך בחינת קיום ירידת ערך, המוניטין מוקצה לכל אחת מהיחידות מניבות המזומנים של הקבוצה. באשר לבחינת ירידת ערך של מוניטין, ראה סעיף יא' להלן.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

זכויות בנדל"ן המוחזקות על ידי חוכר (הקבוצה) בחכירה תפעולית ממינהל מקרקעי ישראל מסווגות כנדל"ן להשקעה. הקבוצה יישמה לגביהן את מודל השווי ההוגן.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה המיוחסות ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן אשר משקף את תנאי השוק במועד המאזן. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לדוח רווח והפסד במועד התהוותם בסעיף הכנסות מהשקעות, נטו. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

העברת נכס מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון הפסקת שימוש בנכס על ידי הבעלים, הסכם שכירות תפעולית עם צד שלישי או השלמת הפיתוח של נדל"ן המיועד לשימוש כנדל"ן להשקעה.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון התחלת שימוש בנכס על ידי הבעלים או התחלת פיתוח עם תכנון למכור את הנכס.

העלות של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

ההפרש בין השווי ההוגן לעלות נכס שהועבר מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה מטופל כהערכה מחדש בהתאם ל-IAS 16 ונזקף לקרן הון מהערכה מחדש.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והנסיון הנדרשים.

ט. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

עלות נכסים שהוקמו באופן עצמאי כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר ועלויות מימון וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב באופן שיוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס, כדלקמן:

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. רכוש קבוע (המשך)

%	
4	בנייני משרד (למעט מרכיב הקרקע)
15	כלי רכב
6-25	ריהוט וציוד משרדי
25-33	מחשבים וציוד היקפי
	שיפורים במושכר

לאורך תקופת השכירות כולל תקופת האופציה.

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים. הפחת מחושב לפי שיטת הפחת השווה בשיעורים שנתיים הנחשבים כמספיקים להפחתת הנכסים במשך תקופת השימוש המשוערת בהם.

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של הנכסים, לפי הקצר שבהם.

ערך השייר ואורך החיים השימושיים של כל נכס נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן-ולהבא. לגבי בחינת ירידת ערך של רכוש קבוע, ראה סעיף יא' להלן.

הקבוצה מכירה בעלות החלפה של חלק מפריט רכוש קבוע כחלק מהערך בספרים של פריט הרכוש הקבוע כאשר העלות התהוותה, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לפריט יזרמו אל הקבוצה והעלות של הפריט ניתנת למדידה באופן מהימן. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

הפחתת הנכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע. נכס נגרע מהספרים במועד המכירה או כאשר לא צפויות עוד הטבות כלכליות מהשימוש בנכס. רווח או הפסד מגריעת הנכס (המחושב כהפרש בין התמורה נטו מהגריעה והעלות המופחתת בספרים) נכלל בדוח רווח והפסד בתקופה בה נגרע הנכס.

מעבר מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה מתבצע כאשר הבעלים מפנים את הנכס משימוש עצמי, או כאשר מתחיל הסכם שכירות תפעולי חדש, או כאשר מסתיימות עבודות הבנייה.

י. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נכללים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים בלתי מוחשיים מוצגים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד בעת התהוותן.

על-פי הערכת ההנהלה, לנכסים הבלתי מוחשיים אורך חיים מוגדר. הנכסים מופחתים על פני אורך החיים הכלכליים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת ירידת ערך בנכס בלתי מוחשי. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה בגין נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות אחת לשנה. שינוי באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהנכס יטופלו כשינוי תקופת או שיטת הפחתה, וידווחו כשינוי באומדן חשבונאי. הוצאות הפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפים לדוח רווח והפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

אורך החיים השימושיים של הנכסים הבלתי מוחשיים הוא כדלקמן:

שנים	
10-20	קשרי לקוחות וסוכנים
5	תיקי ביטוח
4-8	תוכנות מחשב
6	שם מסחרי

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מדי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך (ראה גם סעיף יא'). אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מדי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך ומופחת הנכס באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים הכלכליים השימושים שלו.

עלויות פיתוח תוכנה:

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

הוצאות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

תוכנות:

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רשיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים. הפחת בגין התוכנות נזקף לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן תקופת אורך החיים השימושיים בנכס שהינו 4-8 שנים.

יא. ירידת ערך נכסים

הקבוצה בוחנת אפשרות לירידת ערך בשווי הפנקסני של נכסים לא פיננסיים (רכוש קבוע, מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים) כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהשווי הפנקסני אינו בר-השבה. במקרים בהם השווי הפנקסני של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לשווי בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס.

הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד.

הקריטריונים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך של הנכסים הספציפיים הבאים:

1. מוניטין:

הקבוצה בוחנת את המוניטין לצורך ירידת ערך, אחת לשנה ביום 31 בדצמבר, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. ירידת ערך נכסים (המשך)

1. מוניטין: (המשך)

ירידת ערך נקבעת בגין מוניטין על ידי בחינת סכום בר-ההשבה של יחידה מניבת מזומנים (או קבוצה של יחידות מניבות מזומנים) שאליה מתייחס המוניטין. כאשר סכום בר-ההשבה של יחידה מניבת מזומנים (או קבוצה של יחידות מניבות מזומנים) נמוך מהשווי הפנקסני של יחידה מניבת מזומנים (או קבוצה של יחידות מניבות מזומנים) שאליה הוקצה המוניטין, מוכר הפסד מירידת ערך. הפסדים מירידת ערך מוניטין אינם מבוטלים.

2. נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר וכן עלויות פיתוח שהונו בתקופת הפיתוח:

הבחינה לירידת ערך נעשית אחת לשנה ביום 31 בדצמבר, או לעתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

יב. השקעות בחברות כלולות

חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא שליטה.

ההשקעה בחברות כלולות מוצגת על בסיס השווי המאזני. לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברות הכלולות מוצגת במאזן לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות קרנות ההון של החברות הכלולות.

דוח רווח והפסד משקף את החלק בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות. רווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין הקבוצה לבין החברות הכלולות מבוטלים בהתאם לשיעור ההחזקה בחברות הכלולות.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הכלולות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.

יג. הכנסות מהשקעות

הכנסות מהשקעות נזקפות למגזר ביטוח חיים על בסיס מערכת חשבונות נפרדת, ראה סעיף יח' להלן.

הכנסות מהשקעות נזקפות למגזר הביטוח הכללי ולמגזר אחר בהתאמה להשקעות המוחזקות כנגד ההתחייבויות בביטוח כללי וכנגד הון ועודפים של חברות הביטוח המאוחדות שהיו במשך התקופה.

יד. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות נזקפות למגזרים השונים על-פי שיטת חלוקה המבוססת על ייחוס ספציפי של הוצאות ישירות והקצאת ההוצאות האחרות בעיקר על בסיס יחס התפלגות השכר ושטחי המשרדים.

בהתאם לחוזר המפקח מספר 1-2-2008 בדבר "הנחיות בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" על חברות הביטוח לבצע סיווג הוצאות הנהלה וכלליות המיוחסות לעלויות רכישה לסעיף "עמלות והוצאות רכישה אחרות". סיווג זה יבוצע לא יאוחר מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2008, לרבות מספרי השוואה. הקבוצה טרם ביצעה הסיווג האמור.

טו. מסים על ההכנסה

מסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לדוח רווח והפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים ישירות להון העצמי, במקרים אלה השפעת המס אף היא נזקפת לסעיף המתייחס בהון העצמי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. מסים על ההכנסה (המשך)

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך המאזן, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס, למעט מספר מצומצם של חריגים.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר מסים אלה ייזקפו לדוח רווח והפסד או להון העצמי, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך המאזן. סכום המסים הנדחים בדוח רווח והפסד מבטא את השינויים ביתרות הנ"ל בתקופת הדוח.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית בת אכיפה המאפשרת קיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

טז. עסקאות תשלום מבוסס מניות

הסכם העסקה ותוכנית להקצאת מניות למנכ"ל מנורה ביטוח

עלות תוכנית הקצאת מניות שהוענקו למנכ"ל מנורה ביטוח (להלן – המנכ"ל) נמדדה לפי השווי ההוגן של המכשירים ההונניים שהוענקו במועד ההענקה.

עלות תוכנית ההקצאה מוכרת ברווח והפסד יחד עם גידול מקביל בהון העצמי על פני התקופה שבה תנאי השירות מתקיימים ומסתיימת במועד שבו המנכ"ל זכאי לגמול (להלן - תקופת ההבשלה). ההוצאה המצטברת המוכרת בגין תוכנית ההקצאה בכל מועד דיווח עד למועד ההבשלה משקפת את מידת חלוף תקופת ההבשלה ואת האומדן הטוב ביותר של החברה לגבי מספר המכשירים ההונניים שיבשילו בסופו של דבר. החיוב או הזיכוי בדוח רווח והפסד משקף את השינוי בהוצאה המצטברת שהוכרה לתחילת ולסוף התקופה המדווחת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

התחייבויות בשל הטבות לעובדים יז.

בקבוצה קיימות מספר תוכניות הטבה לאחר העסקה. התוכניות ממומנות בדרך כלל על ידי הפקדות לחברות ביטוח והן מסווגות כתוכניות הפקדה מוגדרות וכן כתוכניות הטבה מוגדרות.

1. הטבות לעובדים לזמן קצר:

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחוייבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד בעבר וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר פרישה:

הקבוצה מפעילה תוכנית הטבות מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם. הפיצויים מחושבים לפי השכר החודשי האחרון של העובד במועד סיום העסקתו מוכפל במספר שנות עבודתו.

כמו כן, לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין שלפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחוייבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת נרשמות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד ולא נדרשת הפרשה נוספת בספרים.

הקבוצה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית).

עלות תשלום הפיצויים נקבעת לפי שיטת שווי אקטוארי צפוי של יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח והפסד בתקופת היווצרותם.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת במאזן מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית. נכסים הנובעים מחישוב זה מוגבלים לעלות מתן שירותים קודמת בתוספת השווי הנוכחי של כספים זמינים והפחתות בסכומים עתידיים שיופקדו בתוכנית.

3. הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך:

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתוכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות, סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי ומנוכה ממנו השווי ההוגן של נכסים המתייחסים למחויבות זו. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב ממשלתיות שהמטבע שלהן ומועד הפרעון שלהן דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישוב נעשה בשיטת יחידת זכאות חזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח והפסד בתקופה בה הם נוצרו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. פרוט הנכסים וההתחייבויות

הנכסים וההתחייבויות של מנורה ביטוח ושל שומרה הנכללים בפרוט הנכסים וההתחייבויות המאוחד (מצורף בנספח א' לדוח) משקפים את הדיווח שלהן למפקח הנערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-1981 על תיקונן (להלן - תקנות דרכי השקעה).

על-פי חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984 (להלן: תקנות הפרדת חשבונות) על מבטח להחזיק בנפרד את נכסיו בביטוח חיים ולנהל מערכת חשבונות נפרדת לנכסיו ולהתחייבויותיו שבביטוח חיים.

הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים נכללים בפרוט הנכסים וההתחייבויות בהתבסס על מערכת החשבונות הנפרדת המתנהלת על ידי מנורה ביטוח בהתאם לתקנות הפרדת חשבונות.

לעומת זאת, לא חלה חובה על מבטח להחזיק בנפרד נכסים החופפים להתחייבויותיו בביטוח כללי מאלו החופפים להונו העצמי וליתר התחייבויותיו, ואין הוא חייב לנהל לגביהם מערכות חשבונות נפרדות.

תקנות דרכי השקעה קובעות מגבלות באשר ליחס שבין נכסים מסויימים לבין התחייבויות המבטח (לרבות הונו העצמי) אולם, אין כללים לייחוס נכסי המבטח כנגד התחייבויותיו הביטוחיות בביטוח כללי וכנגד הונו העצמי והתחייבויותיו האחרות, כל עוד השקעותיו הכוללות הינן במסגרת התקנות כאמור.

יט. הכרה בהכנסות

1. פרמיות:

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי מנורה ביטוח עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות ברווחים הנובעים מריסק של מבטח מנוכה מהפרמיות (בעיקר בריסק קבוצתי).

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. דמי הביטוח מתייחסים בעיקרם לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

חלק מהפרמיות בענף נסיעות לחו"ל נרשם על בסיס יומי.

דמי הביטוח בענף רכב חובה נרשמים בעת פרעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

דמי ביטוח בענף דירות המבוטחות כבטוחה למשכנתא נרשמים כהכנסה בהגיע מועד גבייתן (מדי חודש).

דמי ביטוח מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן או דמי ביטוח המתייחסים לתקופה העולה על שנה, נרשמים כהכנסות מראש.

דוחות התפוקה החודשיים, בעיקר בענפי רכב רכוש ודירות, כוללים חידושים אוטומטיים של פוליסות שמועד החידוש שלהן הגיע.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פרעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. הכרה בהכנסות (המשך)

2. דמי ניהול ועמלות:

(א) דמי ניהול בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

בגין פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.
בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה. ניתן לגבות דמי ניהול משתנים רק כאשר התשואה הריאלית חיובית. אם נצברו תשואות ריאליות שליליות בשנים קודמות אזי ניתן לגבות דמי ניהול משתנים רק לאחר החזר התשואה הריאלית השלילית.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנרשמו במצטבר מתחילת השנה. תשואה ריאלית שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול המשתנים מתשואה חיובית בשנה העוקבת.

(ב) הכרה בהכנסות של חברות מאוחדות שאינן חברות ביטוח:

הכנסות מניהול קרנות פנסיה נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים.

הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח מאוחדות נזקפות בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ביטוח חיים נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים צפויים של פוליסות ביטוח.

הכנסות מניהול תיקי לקוחות, הכנסות מייעוץ והכנסות מהפצה נרשמות על בסיס מצטבר בהתאם למועד מתן השירות או ביצוע הפעולות.

הכנסות מעמלות חיתום וניהול, הכפופות לביצוע בפועל של הנפקה, נזקפות לדוח רווח והפסד רק לאחר הנפקת ניירות הערך או במועד שהתגבשו התחייבויות המנפיקים והקונים, לפי המוקדם ובמקביל נזקפות ההוצאות הכרוכות בביצוען. הכנסות מניהול קופות גמל וקרנות נאמנות נזקפות בעת התהוותן.

3. רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון:

הכנסות ריבית מוכרות על בסיס צבירה תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות מדיבידנד מהשקעות שאינן מטופלות לפי שיטת השווי המאזני, מוכרות במועד הקובע לזכאות לדיבידנד.

הכנסה מהשקעות כוללת גם רווחים או הפסדים שמומשו בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. רווחים והפסדים ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש, נטו לבין העלות המקורית או המופחתת ומוכרים בעת קרות ארוע המכירה.

הכנסות מהשקעות כוללות רווחים או הפסדים משערוך נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית על הלוואות שנתקבלו וריבית על פקדונות מבטחי משנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. רווח למניה

הרווח למניה מחושב לפי מספר המניות הרגילות. ברווח הבסיסי למניה נכללות רק מניות אשר קיימות בפועל במהלך התקופה ומניות רגילות פוטנציאליות נכללות רק בחישוב הרווח המדולל למניה במידה שהשפעתן מדללת את הרווח למניה על ידי כך שהמרתן מקטינה את הרווח למניה או מגדילה את ההפסד למניה מפעילויות נמשכות. חלקה של החברה ברווחי חברות מוחזקות מחושב לפי חלקה ברווח למניה של אותן חברות מוחזקות מוכפל במספר המניות שבידי החברה.

כא. הפרשות

(1) הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות.

(2) תביעות משפטיות:

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת הפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים ופרשנויות בתקופה שלפני יישוםם

1. IFRS 8 - מגזרים תפעוליים

IFRS 8 (להלן - התקן) דן במגזרים תפעוליים ומחליף את IAS 14. התקן יחול על חברות אשר ניירות הערך שלהן רשומים, או נמצאים בתהליך רישום, למסחר בבורסה כלשהי לניירות ערך. התקן ייושם לגבי הדוחות הכספיים השנתיים לתקופות המתחילות לאחר 1 בינואר, 2009. ניתן לאמץ את התקן ביישום מוקדם. הוראות התקן ייושמו למפרע, בדרך של הצגה מחדש, אלא אם המידע הנדרש על-פי הוראותיו אינו זמין ואין זה מעשי לאתרו.

התקן קובע כי ישות תאמץ את "גישת ההנהלה" בדיווח על הביצוע הכספי של המגזרים התפעוליים. המידע המגזרי יהיה המידע שההנהלה משתמשת בו באופן פנימי לצורך הערכת הביצוע המגזרי ולצורך החלטותיה על דרך הקצאת המקורות למגזרים התפעוליים.

כמו כן, יינתן מידע בדבר ההכנסות הנובעות ממוצרי הישות או משירותיה (או מקבוצת מוצרים ושירותים דומים), המדינות מהן נובעות ההכנסות או הנכסים וכן לקוחות עיקריים וזאת מבלי להתחשב באם ההנהלה משתמשת במידע זה לצורך החלטותיה התפעוליות.

להערכת החברה, השפעת התקן החדש על הצגת הבאור המגזרי כיום, אינה צפויה להיות מהותית.

2. IAS 23 (מתוקן) - עלויות אשראי

בהתאם ל-IAS 23 המתוקן, חובה להוון עלויות אשראי אשר מתייחסות ישירות לרכישה והקמה או ייצור של נכס כשיר. נכס כשיר הוא נכס שנדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימושו המיועד או מכירתו והוא כולל נכסים קבועים, נדל"ן להשקעה ומלאי הדורש פרק זמן ממושך כדי להביאו למצב מכירה. האפשרות לזקוף מיידית עלויות אלה כהוצאה, בוטלה.

התקן המתוקן יחול החל מהדוחות הכספיים לשנה שמתחילה ביום 1 בינואר, 2009. אימוץ מוקדם אפשרי.

להערכת החברה, לתקן המתוקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על מצבה הכספי, תוצאות פעולותיה ותזרימי המזומנים שלה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים ופרשנויות בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. IAS 1 (מתוקן) - הצגת דוחות כספיים

בהתאם לתיקון ל-1 IAS, נדרש להציג גם דוח נוסף, נפרד - "דוח על הכנסה כוללת" ובו יוצגו, מלבד סכום הרווח הנקי הנלקח מדוח רווח והפסד, כל הפריטים אשר נזקפו בתקופת הדיווח ישירות להון העצמי ושאינם נובעים מעסקאות עם בעלי המניות כבעלי מניות (הכנסה כוללת אחרת), כגון התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ, התאמות שווי הוגן לנכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, התאמות לקרן הערכה מחדש של רכוש קבוע וכדומה וכן השפעת המס של פריטים אלה שנזקפה אף היא ישירות להון העצמי, תוך ייחוס מתאים בין החברה לבין זכויות המיעוט. לחילופין, ניתן להציג את פריטי ההכנסה הכוללת האחרת יחד עם פריטי דוח רווח והפסד בדוח אחד שיקרא "דוח על הכנסה כוללת" שיבוא במקום דוח רווח והפסד, תוך ייחוס מתאים בין החברה לבין זכויות המיעוט. רק הפריטים שנזקפו להון העצמי, אשר נובעים מעסקאות עם בעלי המניות כבעלי מניות (כגון הנפקות הון, חלוקת דיבידנד וכדומה) יוצגו בדוח על השינויים בהון העצמי, כמו גם שורת הסיכום שתועבר מהדוח על הכנסה הכוללת, תוך ייחוס מתאים בין החברה לבין זכויות המיעוט.

כמו כן, קובע התיקון שבמקרים של שינוי מספרי השוואה כתוצאה משינוי במדיניות חשבונאית המיושם למפרע, הצגה מחדש או סיווג מחדש, יש להציג מאזן גם לתחילת התקופה של מספרי השוואה לגביהם בוצע השינוי.

התיקון ל-1 IAS יחול לגבי הדוחות הכספיים השנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2009, תוך הצגה מחדש לגבי מספרי השוואה. אימוץ מוקדם אפשרי.

השפעת התיקון ל-1 IAS תחייב את החברה במתן הגילוי הנדרש כאמור בדוחות הכספיים.

4. IFRS 3 (מתוקן) - צירופי עסקים ו-1 IAS 27 (מתוקן) - דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים

IFRS 3 המתוקן ו-1 IAS המתוקן (להלן - התקנים) יישמו לגבי הדוחות הכספיים השנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2009. יישום מוקדם של שני התקנים אפשרי יחדיו החל מהדוחות הכספיים השנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2008.

להלן עיקרי השינויים הצפויים לחול בעקבות יישום התקנים:

- כיום קובע IFRS 3 כי מוניטין, בניגוד לשאר הנכסים וההתחייבויות המזוהים של החברה הנרכשת, יימדד כעודף עלות הרכישה על חלק החברה הרוכשת בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים, נטו במועד הרכישה. על פי התקנים, ניתן לבחור לגבי כל עסקת צירוף עסקים בנפרד, למדוד את המוניטין על בסיס מלוא שווי ההוגן ולא רק לפי החלק הנרכש.
- תמורה תלויה בצירופי עסקים תימדד בהתאם לשווייה ההוגן כאשר שינויים בשווי ההוגן של התמורה התלויה, שאינם מהווים התאמות בתקופת המדידה לעלות הרכישה, לא יוכרו במקביל כהתאמת המוניטין. בדרך כלל, התמורה התלויה תיחשב נגזר פיננסי בתחולת IAS 39 המוצג בשווי הוגן עם שינויים בו לרווח והפסד.
- עלויות רכישה ישירות המיוחסות לעסקת צירוף העסקים יוכרו ברווח והפסד עם התהוותן, כאשר הדרישה עד כה לזקוף אותן כחלק מתמורת עלות צירוף העסקים, בוטלה.
- עסקה עם המיעוט, בין אם מכירה ובין אם רכישה, תטופל כעסקה במישור ההוני, ולכן לא תביא להכרה ברווח או הפסד או תשפיע על סכום המוניטין, בהתאמה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים ופרשנויות בתקופה שלפני יישומם (המשך)

4. IFRS 3 (מתוקן) - צירופי עסקים ו- IAS 27 (מתוקן) - דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים (המשך)

- הפסדי חברה בת, גם אם מביאים לגרעון בהון העצמי של החברה הבת, יוקצו בין החברה האם לבין זכויות המיעוט, גם אם המיעוט אינו ערב או שאין לו מחוייבות חוזית לתמוך בחברה הבת או לבצע השקעה נוספת.

- במועד אובדן השליטה בחברה הבת, יתרת ההחזקה, אם קיימת, תשוועך לשווי הוגן כנגד רווח והפסד מהמימוש ושווי הוגן זה יהווה בסיס לעלותה לצורך טיפול עוקב.

התקנים ייושמו באופן של מכאן ולהבא וישפיעו על רכישות עתידיות ועסקאות עם המיעוט.

5. IFRS 2 (מתוקן) - תשלום מבוסס מניות

בהתאם ל-IFRS 2 המתוקן (להלן - התקן המתוקן), הגדרת תנאי הבשלה תכלול רק תנאי שירות ותנאי ביצוע, וכן סילוק הענקה הכוללת תנאים שאינם תנאי הבשלה, בין על ידי החברה ובין על ידי הצד שכנגד, יטופלו בדרך של האצת ההבשלה ולא בדרך של חילוט. התקן ייושם למפרע לגבי הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2009. יישום מוקדם אפשרי.

תנאי הבשלה כוללים תנאי שירות, המחייבים את הצד שכנגד להשלים תקופת שירות מוגדרת, וכן תנאי ביצוע, המחייבים עמידה ביעדי ביצוע מוגדרים. תנאים שאינם בגדר תנאי שירות או ביצוע ייחשבו כתנאים שאינם תנאי הבשלה ולכן יש להביאם בחשבון באומדן השווי ההוגן של המכשיר המוענק.

להערכת החברה, לתקן המתוקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על מצבה הכספי, תוצאות פעולותיה ותזרימי המזומנים שלה.

6. IMPROVEMENTS TO IFRS - תיקונים לתקנים בינלאומיים

בחודש מאי, 2008 פרסם ה-IASB במסגרת פרויקט התיקונים לתקינה הבינלאומית, Improvements to IFRSs, 35 תיקונים לתקנים הבינלאומיים השונים במגוון רחב של סוגיות חשבונאיות. התיקונים נחלקים לשניים: (1) תיקונים בנושאי הצגה, הכרה ומדידה, אשר משנים כללי חשבונאות קיימים; ו-(2) תיקונים המתייחסים למינוח ולעריכה של התקינה הבינלאומית, אשר צפויים להשפיע באופן מזערי, אם בכלל, על כללי החשבונאות.

מרבית התיקונים יחולו לתקופות שמתחילות ביום 1 בינואר, 2009 ולאחריו, עם אפשרות לאימוץ מוקדם, בכפוף לתנאים המפורטים עבור כל תיקון ובכפוף להוראות המעבר המתאימות למאמץ לראשונה של IFRS.

באור 3: - פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ושיעור החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שיעור חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום:

30 בספטמבר, 2008	4.4	5.0	(11.1)
30 בספטמבר, 2007	2.3	2.8	(5.0)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

30 בספטמבר, 2008	2.0	2.1	2.1
30 בספטמבר, 2007	1.3	2.5	(5.6)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007	3.4	2.8	(9.0)
------------------------------------	-----	-----	-------

באור 4: - מגזרי פעילות מאוחדים

א. החברה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (כולל ביטוח בריאות) וביטוח כללי.

ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008 (**)

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מוקצה למגזרים	ביטוח כללי			רכב חובה	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (*)	
			סה"כ	אחר	רכב רכוש			
בלתי מבוקר אלפי ש"ח								
2,966,682	(1,188)	-	1,601,699	576,281	616,766	408,652	1,366,171	פרמיות שהורווחו ברוטו
443,827	-	-	298,937	245,938	40,100	12,899	144,890	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,522,855	(1,188)	-	1,302,762	330,343	576,666	395,753	1,221,281	פרמיות שהורווחו בשייר
(374,660)	(2,434)	(41,673)	148,108	43,873	23,368	80,867	(478,661)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון אחרות
303,256	(633)	47,830	-	-	-	-	256,059	הכנסות מדמי ניהול
107,435	(8,321)	21,362	53,712	50,487	3,225	-	40,682	הכנסות מעמלות
2,558,886	(12,576)	27,519	1,504,582	424,703	603,259	476,620	1,039,361	סך הכל הכנסות
1,948,173	-	-	1,242,696	354,954	455,978	431,764	705,477	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(413,635)	-	-	(207,288)	(155,748)	(44,583)	(6,957)	(206,347)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,534,538	-	-	1,035,408	199,206	411,395	424,807	499,130	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
519,447	(8,321)	25,402	264,914	123,583	122,822	18,509	237,452	עמלות והוצאות רכישה אחרות
415,794	(2,647)	32,903	139,349	50,666	50,294	38,389	246,189	הוצאות הנהלה וכלליות
43,355	-	26,091	5,319	5,319	-	-	11,945	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
137,363	(1,608)	127,597	1,608	1,160	448	-	9,766	הוצאות מימון
2,650,497	(12,576)	211,993	1,446,598	379,934	584,959	481,705	1,004,482	סך הכל הוצאות
20,318	-	20,318	-	-	-	-	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו
(71,293)	-	(164,156)	57,984	44,769	18,300	(5,085)	34,879	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)

(*) נתונים נוספים לגבי תחומי גמל ופנסיה הכלולים במגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ראה סעיף ב' להלן.
 (**) כולל את תוצאות הפעולות של שומרה חברה לביטוח בע"מ - ראה באור 1(א).

באור 4: - מגזרי פעילות מאוחדים (המשך)

א. (המשך)

ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מוקצה למגזרים	ביטוח כללי			רכב חובה	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (* טווח)	
			סה"כ	אחר	רכב רכוש			
בלתי מבוקר אלפי ש"ח								
2,562,850	(825)	-	1,259,209	533,521	451,360	274,328	1,304,466	פרמיות שהורווחו ברוטו
370,001	-	-	231,976	191,268	34,016	6,692	138,025	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,192,849	(825)	-	1,027,233	342,253	417,344	267,636	1,166,441	פרמיות שהורווחו בשייר
922,056	(3,064)	24,333	152,566	47,976	23,449	81,141	748,221	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון אחרות
311,656	-	51,707	-	-	-	-	259,949	הכנסות מדמי ניהול
79,494	-	16,481	34,595	31,564	3,031	-	28,418	הכנסות מעמלות
3,506,055	(3,889)	92,521	1,214,394	421,793	443,824	348,777	2,203,029	סך הכל הכנסות
2,559,023	-	-	882,507	326,178	325,181	231,148	1,676,516	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה
(273,365)	-	-	(169,825)	(138,308)	(35,582)	4,065	(103,540)	בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,285,658	-	-	712,682	187,870	289,599	235,213	1,572,976	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
437,433	-	29,438	212,421	114,054	86,881	11,486	195,574	עמלות והוצאות רכישה אחרות
354,506	(825)	18,161	107,120	42,565	40,537	24,018	230,050	הוצאות הנהלה וכלליות
16,472	-	5,688	-	-	-	-	10,784	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
72,317	(3,064)	64,919	1,505	1,149	356	-	8,957	הוצאות מימון
3,166,386	(3,889)	118,206	1,033,728	345,638	417,373	270,717	2,018,341	סך הכל הוצאות
4,038	-	4,038	-	-	-	-	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו
343,707	-	(21,647)	180,666	76,155	26,451	78,060	184,688	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)

* נתונים נוספים לגבי תחומי גמל ופנסיה הכלולים במגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ראה סעיף ב' להלן.

באור 4: - מגזרי פעילות מאוחדים (המשך)

א. (המשך)

ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008 (**)

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מוקצה למגזרים	ביטוח כללי			רכב חובה	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (*)	
			סה"כ	אחר	רכב רכוש			
בלתי מבוקר אלפי ש"ח								
992,941	(470)	-	535,255	190,051	206,635	138,569	458,156	פרמיות שהורווחו ברוטו
155,439	-	-	105,897	84,844	16,343	4,710	49,542	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
837,502	(470)	-	429,358	105,207	190,292	133,859	408,614	פרמיות שהורווחו בשייר
(502,089)	(1,129)	(35,804)	31,512	9,479	5,528	16,505	(496,668)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון אחרות
108,266	(110)	16,384	-	-	-	-	91,992	הכנסות מדמי ניהול
32,406	(3,415)	6,602	13,810	14,139	(329)	-	15,409	הכנסות מעמלות
476,085	(5,124)	(12,818)	474,680	128,825	195,491	150,364	19,347	סך הכל הכנסות
429,882	-	-	396,632	94,808	148,040	153,784	33,250	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(206,698)	-	-	(55,491)	(37,602)	(13,043)	(4,846)	(151,207)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
223,184	-	-	341,141	57,206	134,997	148,938	(117,957)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
160,392	(3,415)	8,316	83,586	36,596	40,310	6,680	71,905	עמלות והוצאות רכישה אחרות
127,133	(911)	10,358	41,148	16,700	12,449	11,999	76,538	הוצאות הנהלה וכלליות
28,113	-	22,297	1,773	1,773	-	-	4,043	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
56,080	(798)	52,309	587	479	108	-	3,982	הוצאות מימון
594,902	(5,124)	93,280	468,235	112,754	187,864	167,617	38,511	סך הכל הוצאות
798	-	798	-	-	-	-	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו
(118,019)	-	(105,300)	6,445	16,071	7,627	(17,253)	(19,164)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)

(*) נתונים נוספים לגבי תחומי גמל ופנסיה הכלולים במגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ראה סעיף ב' להלן.
 (**) כולל את תוצאות הפעולות של שומרה חברה לביטוח בע"מ - ראה באור 1(א).

באור 4: - מגזרי פעילות מאוחדים (המשך)

א. (המשך)

ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מוקצה למגזרים	ביטוח כללי			רכב חובה	רכב רכוש	רכב אחר	סה"כ	ביטוח חיים	וחסכון ארוך טווח (* טווח)	
			בלתי מבוקר אלפי ש"ח	סה"כ	אחר							
866,275	-	-	430,583	183,369	154,446	92,768				435,692	פרמיות שהורווחו ברוטו	
130,316	-	-	85,192	70,045	12,872	2,275				45,124	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	
735,959	-	-	345,391	113,324	141,574	90,493				390,568	פרמיות שהורווחו בשייר	
58,807	(3,064)	7,133	66,335	21,073	10,908	34,354				(11,597)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון אחרות	
44,782	-	17,069	-	-	-	-				27,713	הכנסות מדמי ניהול	
22,043	-	4,079	9,720	8,957	763	-				8,244	הכנסות מעמלות	
861,591	(3,064)	28,281	421,446	143,354	153,245	124,847				414,928	סך הכל הכנסות	
630,430	-	-	306,969	99,986	104,755	102,228				323,461	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	
(78,827)	-	-	(41,364)	(30,613)	(10,340)	(411)				(37,463)		
551,603	-	-	265,605	69,373	94,415	101,817				285,998	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	
166,611	-	12,367	68,724	35,703	29,153	3,868				85,520	עמלות והוצאות רכישה אחרות	
113,381	-	(123)	33,581	12,294	14,914	6,373				79,923	הוצאות הנהלה וכלליות	
5,338	-	1,896	-	-	-	-				3,442	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים	
52,147	(3,064)	50,059	524	403	121	-				4,628	הוצאות מימון	
889,080	(3,064)	64,199	368,434	117,773	138,603	112,058				459,511	סך הכל הוצאות	
356	-	356	-	-	-	-				-	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו	
(27,133)	-	(35,562)	53,012	25,581	14,642	12,789				(44,583)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)	

* נתונים נוספים לגבי תחומי גמל ופנסיה הכלולים במגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ראה סעיף ב' להלן.

באור 4: - מגזרי פעילות מאוחדים (המשך)

א. (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007								
סה"כ	התאמות וקיצוץ	לא מוקצה למגזרים	ביטוח כללי			רכב חובה	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (*)	
			סה"כ	אחר	רכב רכוש			
מבוקר אלפי ש"ח								
3,452,831	(926)	-	1,691,894	713,197	610,990	367,707	1,761,863	פרמיות שהורווחו ברוטו
508,278	-	-	323,424	265,598	48,423	9,403	184,854	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,944,553	(926)	-	1,368,470	447,599	562,567	358,304	1,577,009	פרמיות שהורווחו בשייר
944,682	(108)	29,499	164,348	52,103	25,965	86,280	750,943	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון אחרות
387,366	-	67,381	-	-	-	-	319,985	הכנסות מדמי ניהול
99,312	-	21,603	43,312	40,336	2,976	-	34,397	הכנסות מעמלות
4,375,913	(1,034)	118,483	1,576,130	540,038	591,508	444,584	2,682,334	סך הכל הכנסות
3,176,525	-	-	1,174,895	435,829	447,639	291,427	2,001,630	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(352,835)	-	-	(222,459)	(178,612)	(44,760)	913	(130,376)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,823,690	-	-	952,436	257,217	402,879	292,340	1,871,254	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
584,583	-	42,142	285,225	152,866	116,527	15,832	257,216	עמלות והוצאות רכישה אחרות
475,203	(926)	35,146	145,227	57,001	55,318	32,908	295,756	הוצאות הנהלה וכלליות
22,024	-	7,585	-	-	-	-	14,439	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
85,973	(108)	77,356	2,005	1,578	427	-	6,720	הוצאות מימון
3,991,473	(1,034)	162,229	1,384,893	468,662	575,151	341,080	2,445,385	סך הכל הוצאות
1,801	-	1,801	-	-	-	-	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו
386,241	-	(41,945)	191,237	71,376	16,357	103,504	236,949	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)

(* נתונים נוספים לגבי תחומי גמל ופנסיה הכלולים במגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ראה סעיף ב' להלן.)

באור 4 - מגזרי פעילות מאוחדים (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי תחומי גמל ופנסיה הכלולים במגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך:

לשנה					
שהסתיימה					
ביום	ל-3 החודשים שהסתיימו		ל-9 החודשים שהסתיימו		
31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר		
2007	2007	2008	2007	2008	
מבוקר	בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח					
					תחום הפנסיה
188,553	59,303	61,358	152,845	170,397	הכנסות מדמי ניהול
13,072	1,724	(6,076)	10,069	2,666	הכנסות (הפסדים) מהשקעות
(10,621)	(9,179)	(11,264)	(17,187)	(30,988)	הוצאות שיווק
(99,857)	(23,764)	(28,350)	(69,717)	(79,137)	הוצאות הנהלה וכלליות
(9,800)	(2,450)	(2,450)	(7,350)	(7,350)	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
<u>81,347</u>	<u>25,634</u>	<u>13,218</u>	<u>68,660</u>	<u>55,588</u>	סה"כ רווח לפני מסים
					תחום הגמל
33,347	8,726	13,652	23,586	36,505	הכנסות מדמי ניהול
-	104	111,877	104	265,071	הכנסות מהשקעות
-	-	(127,713)	-	(277,081)	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
(5,326)	(707)	(3,790)	(3,118)	(9,013)	הוצאות שיווק
(6,454)	(3,067)	(3,380)	(6,038)	(11,128)	הוצאות הנהלה וכלליות
(3,509)	(1,853)	(1,118)	(3,065)	(2,605)	הוצאות מימון
(4,639)	(992)	(1,593)	(3,434)	(4,595)	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
<u>13,419</u>	<u>2,211</u>	<u>(12,065)</u>	<u>8,035</u>	<u>(2,846)</u>	סה"כ רווח (הפסד) לפני מסים

באור 5: - הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח

- א. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. חברות הביטוח המאוחדות וגופים מוסדיים נוספים המאוחדים בדוחות הכספיים, כפופים לדרישות הון הנקבעות על ידי המפקח על הביטוח.
- ב. להלן פרטים בדבר דרישות הון על פי תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן (להלן – תקנות ההון) החלות על חברות מאוחדות שהינן חברות ביטוח בישראל.

מנורה בטוח שומרה	
ליום 30 בספטמבר 2008	
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

הון עצמי מינימלי:

85,083	1,830,564	הסכום הנדרש על פי התקנות (1)
84,509	2,095,746	הסכום המחושב על פי התקנות (2)
(574)	265,182	

בניכוי השקעה בסיני סוכנות לביטוח

(4,125)	-	
(4,699)	265,182	עודף (גרעון) על פי התקנות (3)
5,000	-	שטר הון שהונפק למנורה בטוח על ידי שומרה לאחר תאריך המאזן
-	120,000	הגדלת הון עצמי לאחר תאריך המאזן (3)(ז)

עודף תוספת דרישת הון (3)(ו)

עודף

הון ראשוני:

53,695	80,567	הסכום המינימלי הנדרש על פי התקנות
65,098	1,397,164	הסכום המחושב על פי התקנות

עודף

(1) הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

-	546,633	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואישפוז
-	549,875	חברה מאוחדת - מבטחים פנסיה
-	153,971	חברה מאוחדת - שומרה
-	145,396	בגין סיכונים מיוחדים בביטוח חיים
-	173,549	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (בעיקר הלוואות ומקדמות לסוכנים)
-	1,569,424	

(2) כולל כתבי התחייבות נדחים, במנורה בטוח בסך 698,582 אלפי ש"ח ובשומרה בסך 19,411 אלפי ש"ח.

באור 5: - הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח (המשך)

ב. להלן פרטים בדבר דרישות הון על פי תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן (להלן – תקנות ההון) החלות על חברות מאוחדות שהינן חברות ביטוח בישראל. (המשך)

(3) (א) בחוזר מיום 6 במאי, 2008 נקבע כי חברת ביטוח לא תחלק דיבידנדים בסכום העולה על מחצית הרווחים מפעילות רגילה מתחילת שנת 2008, אלא באישורו המוקדם של המפקח.

(ב) חלוקת דיבידנד מעודפי הון כפופה לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

(ג) בחודשים אוקטובר 2007 ואפריל 2008 פורסמו טיוטות תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח)(תיקון), התשס"ח-2007.

במסגרת הטיוטא מוצע להוסיף לדרישות ההון הקיימות דרישות הון בגין קטגוריות אלו:

- (1) נכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה.
- (2) סיכוני קטסטרופה בעסקי ביטוח כללי.
- (3) סיכוני אשראי כשיעור מהנכסים לפי מידת הסיכון המאפיינת את הנכסים השונים.
- (4) סיכונים תפעוליים.
- (5) סיכונים בגין התחייבות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים.

דרישות ההון החדשות צפויות להגדיל באופן משמעותי את ההון העצמי המינימלי הנדרש, אולם לא ניתן להעריך את השפעתן עד לגיבוש הסופי של התקנות. על פי טיוטת התקנות, הגדלת ההון תתבצע עד סוף שנת 2010 בשלושה חלקים שנתיים שווים.

(ד) בחודש יוני, 2008 פורסם חוזר בדבר אופן יישום כללי ההצגה והמדידה לפי ה-IFRS לצורך חישוב ההון הנדרש וההון המוכר של חברות ביטוח, החל מהדוחות הכספיים בגין הרבעון השני בשנת 2008. מטרת החוזר הינה לקבוע הוראות לעניין אופן יישום תקנות ההון לגבי השקעות בחברות מוחזקות (לרבות חברות ביטוח וחברות מנהלות שבשליטת חברת הביטוח). לפי החוזר, דרישות ההון לפי תקנות ההון יוסיפו להיות מבוססות על דוחות סולו. לצורך חישוב ההון המוכר לפי תקנות ההון, ההשקעה של חברת ביטוח בחברת ביטוח או בחברה מנהלת נשלטת וכן בחברות מוחזקות אחרות תחושב לפי שיטת השווי המאזני ותיקח בחשבון את שיעור ההחזקה המשורשר בהן.

(ה) בחודש יולי, 2008 פורסם חוזר בדבר היערכות ל-Solvency II. החוזר פורסם בהמשך לאימוץ נוסח מוצע של דירקטיבה Solvency II (להלן - הדירקטיבה המוצעת) על-ידי האיחוד האירופי. הדירקטיבה המוצעת מהווה שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת כושר הפרעון והלימות ההון של חברות ביטוח במדינות האיחוד ומטרתה לשפר את ההגנה על כספי בעלי הפוליסות, להעמיק את האינטגרציה בין שווקים ולהגביר את התחרותיות בתחום. על-פי האמור בחוזר, בכוונת הפיקוח על הביטוח ליישם את הוראות הדירקטיבה המוצעת לגבי חברות ביטוח בישראל במועד יישומה במדינות החברות באיחוד האירופי, הצפויה במחצית השנייה של שנת 2012. הדירקטיבה המוצעת מבוססת על שלושה נדבכים: דרישות כמותיות, דרישות איכותיות ודרישות גילוי. לצורך יישום הדירקטיבה, הורה המפקח לכל מבטח למנות גורם אחראי בהנהלה וצוות מפתח של בעלי תפקידים בחברה שיהיו אחראים לקידום הדירקטיבה המוצעת וכן למסד וועדת דירקטוריון ייעודית. המבטחים הונחו לאשר בדירקטוריון תכנית היערכות ארגונית ומיכונית ולהחליט בדבר הקצאת משאבים ליישום הדירקטיבה. בנוסף הונחו המבטחים לדווח לדירקטוריון, למפקח ולציבור, באמצעות דוח הדירקטוריון, אודות התקדמות היישום של הדירקטיבה, וכן הונחו לבצע סקר הערכה כמותית לצורך חישוב הדרישות הכמותיות. במקביל הודיע המפקח על הקמת וועדה מקצועית שתלווה את היישום ותסייע בהתאמות הנדרשות ליישום הדירקטיבה בארץ, בה יהיו חברים, בנוסף לנציגי המפקח, נציגי חברות הביטוח ומומחה מטעמן.

באור 5: - הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח (המשך)

ב. להלן פרטים בדבר דרישות הון על פי תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונין (להלן – תקנות ההון) החלות על חברות מאוחדות שהינן חברות ביטוח בישראל. (המשך)

(3) (המשך)

(ה) (המשך)

בהיתר שנתן המפקח לבעל השליטה במנורה ביטוח ובחברות המאוחדות, אשר נכנס לתוקף ביום 16 בדצמבר, 2007, התחייבה החברה, בהיותה בעלת השליטה, במישרין או בעקיפין, במנורה ביטוח, במבטחים פנסיה, בשומרה ובמנורה מבטחים גמל (להלן - הגופים המוסדיים), להשלים בכל עת את ההון העצמי של הגופים המוסדיים עד לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן.

(ו) היתר שליטה לבעלי השליטה בגופים המוסדיים:

תקרת ההתחייבות כאמור לעיל, לא תעלה על הנמוך מבין 50% מההון הנדרש ו- 846 מיליוני ש"ח לעניין מנורה ביטוח, ועל הנמוך מבין 50% מההון הנדרש ו- 32 מיליוני ש"ח לעניין שומרה (הסכומים צמודים למדד שפורסם בחודש יולי 2007).

ההתחייבות תמומש רק כאשר ההון העצמי של הגופים המוסדיים יהיה שלילי, ובגובה סכום ההון השלילי, ובלבד שסכום ההשלמה לא יעלה על תקרת ההתחייבות כאמור. ההתחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים בכפוף לאמור להלן.

ההתחייבות כאמור לעיל, תפוג מאליה במועד המוקדם בו יתקיימו אחד משני התנאים המפורטים להלן:

1. להונה העצמי של מנורה ביטוח יוזרמו 300 מיליוני ש"ח נוספים ממקורות חיצוניים ובנוסף, לא יפחת ההון העצמי הקיים במנורה ביטוח מ-120% מההון העצמי הנדרש ממנורה ביטוח לפי תקנות ההון.

2. מנורה ביטוח ושומרה יעמידו את מלוא ההון העצמי הנדרש לפי טיטת תקנות ההון החדשות כפי שיאשרו (ראה סעיף ג' לעיל).

בחודש אוגוסט 2008 פגה ההתחייבות, וזאת לאחר שהתקיים התנאי בס"ק 1 לעיל. מנורה ביטוח נדרשת להמשיך ולעמוד בתנאי לפיו לא יפחת ההון העצמי הקיים במנורה ביטוח מ-120% מההון העצמי הנדרש ממנה לפי תקנות ההון, וזאת עד למועד כניסתן לתוקף של תקנות ההון החדשות ועמידת מנורה ביטוח בהוראות התקנות כאמור. במידה ותקנות ההון לא יתוקנו עד ליום 31 בדצמבר, 2008, מנורה ביטוח תהיה רשאית לפנות בבקשה להסרת הדרישות כאמור.

(ז) לאחר תאריך המאזן הנפיקה מנורה ביטוח לחברה הון מניות בסך 80 מיליוני ש"ח. בשל ההנפקה גדל ההון המשני המוכר של מנורה ביטוח בסך של 40 מיליוני ש"ח, ובסך הכל גדל ההון העצמי המוכר של מנורה ביטוח בסך 120 מיליוני ש"ח.

באור 6: - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

א. התנודתיות הגבוהה בשוק ההון שהחלה במהלך שנת 2007 נמשכה גם בתקופת הדוח וקיבלה ביטוי בדרך של ירידת שוקי המניות בארץ ובעולם ובהמשך מגמת ההחלשות של הדולר מול השקל. לתופעות כאמור השפעה שלילית על פעילות הנוסטרו (הון עצמי, ביטוח כללי וביטוח חיים מבטיח תשואה) וכן על פעילות פוליסות משתתפות ברווחים. בתקופת הדוח הושגה, במסגרת פוליסות משתתפות ברווחי השקעה, תשואה ריאלית מצטברת שלילית בשיעור של 15.51% וכתוצאה מכך מנורה ביטוח לא גבתה דמי ניהול משתנים בגין נכסי פוליסות משתתפות ברווחי השקעה שהונפקו עד שנת 2003. כל עוד לא תושג תשואה מצטברת חיובית, מנורה ביטוח לא תהא זכאית לגבות דמי ניהול משתנים העומדים נכון לתאריך הדוח על סך של כ- 171 מליון ש"ח וכ- 239 מליון ש"ח נכון ל- 31 באוקטובר, 2008. בנוסף, בתקופת הדוח חלה ירידה בהכנסות מדמי ניהול קרנות הנאמנות שבניהול הקבוצה, וזאת בשל ירידה בערך הנכסים המנוהלים. בעקבות זאת, החליטה הקבוצה להפחית את ערך הנכסים הבלתי מוחשיים בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח, וזאת בנוסף להפחתה שוטפת בסך של כ- 5.7 מיליוני ש"ח שבוצעה עד כה בתקופת הדוח. השפעת ההפחתה כאמור על התוצאות עומדת על כ- 15 מיליוני ש"ח לאחר השפעת המס.

באור 6: - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

ב. ביום 1 ביולי, 2007 התקשרה מנורה מבטחים גמל בע"מ חברה בת של מנורה מבטחים פיננסים בע"מ (להלן - מבטחים גמל) עם קובץ חברה לניהול קופות גמל בע"מ - בשמה של בנק הפועלים בע"מ (להלן - המוכרת), בהסכם לפיו תרכוש מבטחים גמל את מכלול הזכויות וההתחייבויות הקשורות בניהולה של קופת הגמל "יתר" קופת גמל לתגמולים. תמורת הרכישה שילמה מבטחים גמל למוכרת סך של 33 מליון ש"ח. ביום 2 במרס, 2008 הועברה הקופה האמורה לניהול מבטחים גמל, וזאת לאחר קבלת האישורים הנדרשים לשם כך לרבות אישור הממונה ואישור החשב הכללי במשרד האוצר. ראה גם באורים א7. ו- ג8. להלן.

ג. ביום 29 במאי 2008 הנפיקה חברה מאוחדת מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן - מנורה גיוס הון) על-פי תשקיף 200,000,000 ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות (סדרה א'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, של מנורה גיוס הון (להלן - התעודות המוצעות). התעודות המוצעות הונפקו בדרך של הרחבת סדרה שנרשמה לראשונה בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, על-פי תשקיף שפרסמה מנורה גיוס הון ביום 3 במאי, 2007 (להלן - סדרה א'), נושאות ריבית שנתית בשיעור של 4.05%, צמודות (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן שפורסם בגין חודש אפריל, 2007 ועומדות לפרעון ב-11 תשלומים שנתיים שווים ביום 1 ביולי בכל אחת מהשנים 2012 עד 2022. הריבית על תעודות ההתחייבות (סדרה א') תשולם בתשלומים שנתיים ביום 1 ביולי של כל שנה קלנדארית החל בשנת 2008 ועד מועד פרעון הסופי ביום 1 ביולי, 2022. התעודות המוצעות הונפקו בניכיון בשיעור של 2.57%.

ד. בחודש אפריל 2008 חתמה חברה מאוחדת מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ (להלן - מנורה נדל"ן), באמצעות חברה זרה בשליטתה, על הסכם לרכישת מניות בחברה רוסית שבבעלותה קרקע בהיקף של כ- 43 דונם בסנט פטרסבורג ברוסיה, וזאת בחלקים שווים עם חברה המאוגדת ונסחרת בפולין. היקף העסקה מסתכם בכ- 48 מיליוני יורו. היקף ההשקעה הישיר של מנורה נדל"ן עומד על כ- 11.5 מיליוני יורו. בכוונת הצדדים ליזום פרויקט לפיתוח של הקרקע הנרכשת הממוקמת במרכז סנט פטרסבורג ולהקים באתר מבני משרדים בשטח של כ- 130 אלף מ"ר. השלמת הפרוייקט צפויה להיות בין השנים 2011-2013. מימון פרויקט הבנייה צפוי להתבצע באמצעות הלוואות "ליווי בניה" מבנקים זרים. העסקה הושלמה בחודש יוני 2008.

ה. ביום 30 ביוני, 2008 התקשרה מנורה מבטחים פיננסים בע"מ (להלן - מנורה פיננסים) בהסכם לפיו תרכוש 60% ממניותיה של קרן ההשתלמות למהנדסים בע"מ (להלן - קרן ההשתלמות למהנדסים), שכל פעילותה ניהול קרן השתלמות למהנדסים. תמורת הרכישה שילמה מנורה פיננסים סך של כ-24 מיליוני ש"ח, ובנוסף העמידה מנורה פיננסים סך של כ- 720 אלפי ש"ח כהון לקרן השתלמות למהנדסים. ביום 25 בספטמבר, 2008 עברה קרן ההשתלמות למהנדסים לניהול מנורה פיננסים, וזאת לאחר קבלת כל האישורים הנדרשים, לרבות אישור הממונה ואישור החשב הכללי במשרד האוצר. (ראה באור ב7. להלן).

ו. ביום 28 בספטמבר, 2008 המירה מנורה ביטוח את שטר ההון הצמית בסך 136 מליון ש"ח, שהנפיקה לחברה בחודש דצמבר 2007, למניות מנורה ביטוח.

באור 7: צירופי עסקים

א. ביום 2 במרס, 2008 רכשה חברה מאוחדת - מנורה מבטחים גמל בע"מ (להלן - מבטחים גמל) את מכלול הזכויות וההתחייבויות של קופת הגמל יתר קופת גמל לתגמולים. הדוחות הכספיים כוללים את המצב הכספי ואת תוצאות הפעולות של מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה. מבטחים גמל קיבלה הערכת שווי חיצונית של הוצאות עלות הרכישה ליום הרכישה.

ב. ביום 25 בספטמבר, 2008 רכשה חברה מאוחדת - מנורה מבטחים פיננסים בע"מ (להלן - מנורה פיננסים) 60% מזכויות ההצבעה של קרן השתלמות למהנדסים, שהינה חברה פרטית המנהלת קרן השתלמות. הדוחות הכספיים כוללים את מצבה הכספי של קרן השתלמות למהנדסים החל ממועד רכישתה. מנורה פיננסים טרם קיבלה הערכת שווי חיצונית של נכסים בלתי מוחשיים ליום הרכישה.

יורת הנכסים המזוהים וההתחייבות המזוהות של מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה של קופת הגמל יתר ושל קרן השתלמות למהנדסים למועד הרכישה הינם כדלקמן:

באור 7: צירופי עסקים (המשך)

יתרה בדוחות הכספיים		
מסלולי	קופות גמל	
קבוצת	מבטיחות	
ההשתלמות	תשואה	
למהנדסים		
אלפי ש"ח		
24,781	33,000	נכסים בלתי מוחשיים
-	269	חייבים ויתרות חובה
-	109,960	השקעות פיננסיות אחרות:
28	3,631,385	נכסי חוב סחירים
-	215	נכסי חוב שאינם סחירים
2,871	81,855	אחרות
		מזומנים ושווי מזומנים
<u>27,680</u>	<u>3,856,684</u>	
480	-	זכויות המיעוט
-	3,802,685	התחייבויות בגין חוזי השקעה
1,699	20,999	זכאים ויתרות זכות
<u>2,179</u>	<u>3,823,684</u>	

עלות הרכישה

מסלולי	קופות גמל	
קבוצת	מבטיחות	
ההשתלמות	תשואה	
למהנדסים		
אלפי ש"ח		
24,061	33,000	מזומן ששולם
720	-	מניות שהונפקו בשווי הוגן
<u>24,781</u>	<u>33,000</u>	סך הכל

מזומנים אשר נבעו מהרכישה (ששימשו לרכישה)

2,871	81,855	מזומנים ושווי מזומנים בחברה הנרכשת למועד הרכישה
(24,781)	(33,000)	מזומנים ששולמו
<u>(21,910)</u>	<u>48,855</u>	מזומנים, נטו

באור 8: - התחייבויות תלויות

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות

הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 15-1 להלן, אשר בהן, להערכת הנהלת מנורה ביטוח וכן הנהלת שומרה (לעניין תובענות 9 ו-13) המתבססת בין היתר, על חוות דעת משפטית שקיבלו, יותר סביר ("more likely than not") כי טענות ההגנה של מנורה ביטוח ושומרה תתקבלנה והבקשות לאישור התובענות כייצוגיות תדחנה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות כאמור אשר בהן יותר סביר כי טענות ההגנה של מנורה ביטוח ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי מנורה ביטוח.

להערכת הנהלת מנורה ביטוח, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי מנורה ביטוח. ההפרשות שכללה מנורה ביטוח הינן בסכומים לא מהותיים.

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטת בסעיפים 16-19 להלן, אשר הוגשו בתקופת הדוח ולאחריה, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי אישורן, ולפיכך לא נכללה בדוחות הפרשה בגין תובענות אלו.

1. ביום 21 בספטמבר, 2004 הוגשה כנגד מנורה ביטוח וסוכנות ביטוח הפועלת עימה תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק הפיקוח. לטענת התובע הטענה מנורה ביטוח, כמו גם סוכנות הביטוח, את מבוטחיה בביטוח כלי שיט, בכך שהנפיקה פוליסות לביטוח כלי שיט בלא שהיה בידיה רישיון מבטח בענף זה. במסגרת התביעה, מבקש התובע להשיב את הפרמיות ששולמו לחברה על ידו ועל-ידי מבוטחים אחרים כאמור, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התביעה האישית של התובע עומד על סך של 330 דולר. סכום התובענה הייצוגית לא כומת על-ידי התובע, והוא מבקש לכמתו לאחר קבלת פרטים ממנורה ביטוח.

ביום 5 בינואר, 2005 הגישה מנורה ביטוח את תגובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית וביום 3 במרס, 2005 הגיש התובע תשובה לתגובת מנורה ביטוח. ביום 12 באפריל, 2005 הגישו מנורה ביטוח וסוכנות הביטוח בקשה למחיקת סעיפים מתשובת התובע. עד למועד זה לא ניתנה החלטה בבקשה זו. ביום 13 בדצמבר, 2007 הגיש התובע בקשה לצרוף מבקש ייצוגי בנוסף לו. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה זו ביום 3 בפברואר, 2008, במסגרתה התבקש בית המשפט לדחות את בקשת הצירוף. ביום 1 באפריל, 2008 אישר בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו התובע הייצוגי יוחלף, המחלוקת בין הצדדים תצטמצם לשאלות משפטיות בלבד והצדדים יגישו סיכומיהם בכתב. הצדדים הגישו סיכומיהם בכתב.

2. ביום 18 באוקטובר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד מנורה ביטוח ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות). התביעה והבקשה לאישורה כתובענה ייצוגית הוגשו מכוח חוק הפיקוח וחוק הגנת הצרכן התשנ"ה-1995. לטענת התובעים הטעו הנתבעות את התובעים ומבוטחים נוספים בביטוח בריאות אשר הינם חיילים בשירות צבאי, בכך שלא הביאו לידיעתם כי החל ממועד גיוסם היקף הכיסוי הביטוחי הינו זניח, מכיוון שהשימוש בכיסוי הביטוחי על-ידי חייל, מותנה בהסכמה מוקדמת של הצבא וכן בשל העובדה שקבלת טיפול מגורם אזרחי תשלול את אחריות הצבא לפציעת החייל. במסגרת התביעה, מבקשים התובעים להשיב את הפרמיות ששולמו לנתבעות על ידם ועל-ידי מבוטחים נוספים כאמור בתקופת היותם חיילים, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התביעה האישית כנגד כל הנתבעות עומד על סך של 4,883 ש"ח. סכום התביעה הייצוגית לא כומת על ידי התובעים והם מבקשים לכמתו לאחר קבלת פרטים מהנתבעות. עם זאת, מציינים התובעים כי הם מעריכים את סכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות בסדר גודל של כ- 70 מליון ש"ח. ביום 10 באפריל, 2005 הגישה מנורה ביטוח את תגובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

ביום 2 ביולי, 2005 הגישו התובעים את תשובתם לתגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 21 ביוני, 2006 איפשר בית המשפט ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו בנודן. בקדם משפט אשר התקיים ביום 22 בינואר, 2007 הסכימו הצדדים לוותר על חקירות בתיק ולהגיש את סיכומיהם. ביום 3 ביולי, 2007, בטרם הגישה מנורה ביטוח סיכומים מטעמה, הגישו התובעים בקשה להוספת ראייה. מנורה ביטוח הגישה את תגובתה ביום 7 באוקטובר, 2007. ביום 23 באוקטובר, 2007 התיר בית המשפט הוספת הראיות והורה על הגשת הסיכומים על ידי התובעים תוך 60 ימים. הצדדים הגישו את סיכומיהם לבית המשפט והתובעים אף הגישו את סיכומי התשובה.

3. ביום 19 בדצמבר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה כנגד מנורה ביטוח ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). עניינה של התביעה הינה טענה של הטעיה צרכנית במכירת הרחבות לפוליסת דירה ללא בקשת המבוטח ו/או הסכמתו.

הסעד העיקרי המבוקש בתובענה הינו להשיב לתובעים את דמי הביטוח שנגבו בגין ההרחבות כאמור במהלך שבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה. מנורה ביטוח הגישה תשובה לבקשה. התובע הגיש בקשה לתיקון הבקשה והתביעה. בקשה זו לתיקון התביעה והבקשה התקבלו ועל כך הגישה מנורה ביטוח ערעור שנדחה. בהתאם, הגיש התובע בקשה מתוקנת ומנורה ביטוח הגישה את תגובתה לבקשה המתוקנת. ביום 19 במאי, 2008 התקיים דיון והצדדים יגישו סיכומיהם בכתב.

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

4. ביום 21 בנובמבר, 2005 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). עניינה של התובענה הוא בפרשנות נספח לפוליסות ביטוח חיים המתייחס לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית (להלן - נספח נכות תאונתית). הטענה המרכזית בתובענה הינה כי מנורה ביטוח מסייגת את חבותה בכל הקשור לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית הכלול בנספח נכות תאונתית, וזאת דרך חישוב תגמולי הביטוח שלא בהתאם להוראות הנספח, ולפיכך מפרה מנורה ביטוח את חובת הגילוי הקבועה בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו, פעולה שהינה, לפי הטענה, גם בבחינת הטעיה לאחר קרות האירוע הביטוחי בנוגע להיקף הכיסוי הביטוחי ובניגוד להוראות החוק האמור.

הסעד המבוקש על ידי התובע הינו תשלום הפער בין סכום הפיצוי המגיע לו לטענתו לפי פרשנותו את הפוליסה ובין סכום הפיצוי ששולם לו בפועל לפי פרשנות מנורה ביטוח את הפוליסה, וזאת לגבי כלל המבוטחים שהיו זכאים לפיצוי על-פי נספח נכות תאונתית והתשלום בוצע בשבע השנים האחרונות. סכום התביעה האישית של התובע הועמד על סך של 17,599 ש"ח, בעוד שלגבי כלל חברי הקבוצה אין בידי התובע נתונים המאפשרים עריכת אומדן של הנזק הכולל. מנורה ביטוח הגישה את תגובתה לבקשה בחודש אפריל, 2006. הדיון בבקשה הועבר לבית המשפט במחוז מרכז. ביום 1 במאי, 2008 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לתיק והצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בקשר עם חקירת המצהירים והגשת סיכומים. התלווה בעניין העולה בתובענה שהגיש המבקש למפקח נמצאה מוצדקת, בהחלטת סגנית המפקח מיום 17 במאי, 2006 (להלן - ההכרעה). על-פי ההכרעה, על מנורה ביטוח לחשב ממועד ההכרעה ואילך, את תגמולי הביטוח על-פי הפוליסה בדרך שנקבעה בהכרעה ולא בדרך בה נהגה מנורה ביטוח לחשב את תגמולי הביטוח. על הכרעה זו הגישה מנורה ביטוח ערעור ביום 30 באוקטובר, 2006. התיק בערעור קבוע לסיכומים בכתב.

5. ביום 3 באפריל, 2006 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכוח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התביעה והבקשה בגבייה, לפי הנטען, של תשלומים בלתי חוקיים, לכאורה, אשר גבתה מנורה ביטוח מציבור מבוטחיה שהתקשרו עימה בפוליסת ביטוח בריאות או פוליסת ביטוח חיים. לטענת התובעים, מנורה ביטוח עושה לעצמה מנהג בעת התקשרותה עם מבוטחיה בפוליסה חדשה וכן בעת ביצוע שינויים ו/או הרחבות בפוליסה קיימת, לחייב את המבוטחים, ובכללם התובעים, בפרמיה למן ה-1 בחודש בו התקשרו עם מנורה ביטוח או הרחיבו את הכיסוי הביטוחי (לפי העניין) וזאת גם באותם מקרים בהם ההתקשרות בוצעה לאחר ה-1 בחודש ולעתים אף בסוף החודש. לטענת התובעים אין חולק כי בגין כל התקופה שמה-1 בחודש הרלבנטי ועד למועד בו התקשר המבוטח עם מנורה ביטוח, לא ניתן הכיסוי הביטוחי נשוא הפוליסה החדשה או ההרחבה.

לטענת התובעים, במעשייה הנטענים, הטעתה מנורה ביטוח את ציבור לקוחותיה תוך הפרת חובת תום הלב כלפיהם וכי הם והקבוצה אותה הם מבקשים לייצג זכאים להשבה של החלק העודף של הפרמיה שנגבתה מהם שלא כדין. הנזק האישי של התובעים הועמד על ידם על סך של 389 ש"ח.

הצדדים ניהלו מגעים לסיום המחלוקות ביניהם בדרך של פשרה. ביום 16 באוקטובר, 2007 חתמו הצדדים על הסכם פשרה אשר הוגש לבית המשפט בצירוף בקשה לאישורו.

ביום 28 בנובמבר, 2007 התקיים דיון מקדמי, במסגרתו הורה בית המשפט לצדדים למסור לו שמות של מומחים מוצעים בלתי תלויים. ביום 12 בדצמבר, 2007 מינה בית המשפט מומחה אשר בוחן בימים אלה את סבירותו של הסכם הפשרה. התיק נקבע לדיון בחודש יוני 2008. הצדדים הגישו בקשה לדחיית מועד הדיון עד להשלמת הבדיקה של המומחה. ביום 22 באוקטובר הגישו הצדדים הסכם פשרה מתוקן ובמסגרת הדיון שהתקיים התבקש המומחה להגיש חוות דעת משלימה. התיק נקבע לדיון ביום 30.11.08.

6. ביום 25 באפריל, 2006 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה בפוליסת אובדן כושר עבודה (להלן-הפוליסה) של מנורה ביטוח. לטענת התובעים, בפוליסה קבוע תנאי שעניינו "תקופת המתנה" (בת שלושה חודשים), שמשמעותו היא כי תגמולי ביטוח בגין אירוע ביטוחי בתקופת הפוליסה ישולמו רק החל מתום תקופת המתנה ובתנאי שהמבוטח עדיין חסר כושר עבודה במועד זה וכל עוד נמשך אי הכושר. לטענת התובעים, מנורה ביטוח (כמו גם חברות ביטוח נוספות הנתבעות בתובענה, להלן ביחד - הנתבעות) גובה דמי ביטוח גם בשלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הביטוח

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

6. (המשך)

וזאת למרות שלפי תנאי הפוליסה, מבוטחים לא יהיו זכאים לקבלת תגמולי ביטוח לפי הפוליסה במידה ומקרה הביטוח יארע בשלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הביטוח בשל תקופת ההמתנה הנזכרת.

על בסיס האמור טוענים התובעים כי הנתבעות הטעו אותם, פעלו בחוסר תום לב, הפרו חובות שבדין, פעלו ברשלנות, הפרו חובות חקוקות ועשו עושר ולא במשפט וכי התנאי בדבר "תקופת המתנה" הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד.

הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו, אישור התובענה הייצוגית, מתן צו המחייב את הנתבעות להפסיק ולגבות דמי ביטוח בגין תקופת שלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הפוליסה וכן חיוב הנתבעות להשיב את דמי הביטוח שגבו מחברי הקבוצה בגין התקופה האמורה. לטענת התובעים ובהתבסס על חוות דעת שצורפה לתובענה מטעמם, הנזק הכולל של הקבוצה לשנים 2004 - 1998 מוערך באופן ראשוני בסך של 47.6 מליון ש"ח לכלל הנתבעות ומתוכו (על-פי חוות הדעת) סך של 5.4 מליון ש"ח כנגד מנורה ביטוח. מנורה ביטוח הגישה תשובתה ביום 6 בנובמבר, 2006. התיק נקבע לסיכומים בכתב אשר הוגשו על ידי הצדדים.

7. ביום 20 באוגוסט, 2007 הוגשה כנגד מנורה ביטוח כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הוא דרישה להחזר מלוא תשלומי 3 פרמיות חודשיות ראשונות ששולמו על ידי מבוטחים חדשים שהצטרפו לביטוח בריאות ו/או "ביטוח ניתוח" (להלן - פוליסות בריאות) של הנתבעות, בגין תקופת אכשרה בת 3 חודשים שתחילתה במועד תחילת תוקפן של פוליסות הביטוח (להלן - תקופת אכשרה). לטענת התובעים, מכיוון שעל פי תנאי פוליסות הבריאות מקרה ביטוח שחל במהלך תקופת האכשרה לא מוכר כמקרה שלגביו חל כיסוי ביטוחי, אזי לכאורה המבוטח משלם דמי ביטוח עבור מוצר ו/או שירות שאיננו מסופק לו משך תקופת האכשרה, ומכאן שגביית דמי הביטוח בתקופה זו הינה שלא כדין. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו החזר מלא של דמי הביטוח ששולמו על ידי מבוטחים בפוליסות הנ"ל במהלך תקופת האכשרה והפסקת גביית דמי ביטוח בגין תקופה אכשרה בעתיד. הנזק האישי של התובע שהינו מבוטח מנורה ביטוח הועמד על סך של 280 ש"ח (משוערך ליום הגשת התביעה) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (לרבות בגין פוליסות שבוטלו בעבר) חושב והוערך על ידי התובעים בסך של כ- 731 מליון ש"ח. מנורה ביטוח הגישה תגובתה וטרם נקבע מועד לדיון בבקשה.

8. ביום 8 באוגוסט, 2007 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הוא הפחתת תגמולי ביטוח בקרות מקרה ביטוח של אובדן גמור או אובדן גמור להלכה בביטוח רכב, וזאת, על פי הטענה, שלא כדין ובניגוד להנחיית המפקח לפיה על מבטח לפרט בפני המבוטח בשלב הצעת הביטוח פירוט של המשתנים המיוחדים שבמחירון העשויים להשפיע על ערך הרכב לצורך חישוב תגמולי הביטוח במקרי ביטוח כאמור וזאת תוך ביצוע הטעיה, הפרת חוזה והתעשרות שלא כדין. הסעד המבוקש בתובענה הינו השבה של ההפרש בין סכום תגמולי הביטוח ללא השפעת המשתנים הנ"ל לבין סכום תגמולי הביטוח שמנורה ביטוח שילמה בפועל. הנזק האישי לתובע על פי התובענה הועמד על סך של 4,550 ש"ח, בעוד שהנזק המצרפי לכלל חברי הקבוצה הוערך על ידי התובע בסך של 87 מליון ש"ח. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה. מועד לדיון בבקשה נקבע לחודש ינואר 2009.

9. תובענה דומה לזו המפורטת בסעיף 8 לעיל, הוגשה ביום 22 ביולי, 2007, כנגד שומרה. הנזק המצרפי לכלל חברי הקבוצה הוערך על ידי התובע בסך של 60 מיליון ש"ח. שומרה טרם הגישה תגובתה וטרם נקבע מועד לדיון בבקשה.

10. ביום 3 בינואר, 2008, הוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר סכומים שנטען כי נגבו ביתר ושלא כדין בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". על פי הטענה, הגביה ביתר נובעת הן מגביה בשיעור העולה על השיעור המותר, הן בשל גביית מרכיב התת שנתיות בגין חלקים או תשלומים בפוליסה שהתשלום אינו אמור לחול עליהם (כגון בגין חלק החיסכון בפוליסה או בגין תשלום המכונה "גורם פוליסה") וכן בשל גביית המרכיב האמור בפוליסות שאינן פוליסות ביטוח חיים, והכל בניגוד להנחיית המפקח. עילות

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

10. (המשך)

התביעה העיקריות הנטענות הן: הפרת הוראות חוק הפיקוח, תקנות הפיקוח וחוזרי המפקח, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו החזר סכום התנת שנתיות שנגבה שלא כדין כמתואר בתובענה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של כל התובעים ביחד הוערך על פי העולה מכתב התביעה בסך כולל של כ- 1,683 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של 7 השנים האחרונות) חושב והוערך על ידי התובעים בסך של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם יוחס לחברה סך נזק כולל של כ- 229 מליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה וטרם נקבע מועד לדין בבקשה.

11. ביום 3 בינואר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר הסכומים שנטען כי נגבו ביתר ושלא כדין בגין מרכיב דמי הניהול בפוליסות ביטוח חיים מסוג "משתתף ברווחים", בניגוד לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב-1981 (להלן - תקנות הפיקוח). על פי הטענה, הגביה שלא כדין הינה בשתי דרכים: (א) גביית דמי ניהול קבועים בשיעור גבוה מהמותר (למעלה משיעור של 0.05% לחדש מהשווי המשווער של תיק ההשקעות) ו- (ב) גביית דמי ניהול משתנים מדי חודש במקום לגבות את דמי הניהול בסוף השנה. עילות התביעה הנטענות הן: הטעיה ומצג שווא, הפרת הוראות חוק הפיקוח, תקנות הפיקוח וחוזרי המפקח, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו החזר סכום דמי הניהול העודפים שנגבו על פי הטענה שלא כדין או התשוואה שהפסידו כמתואר בתובענה, וכן מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של התובע שהינו מבוטח של מנורה ביטוח הועמד על סך של 5.45 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת), בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של 7 השנים האחרונות) חושב והוערך על ידי התובעים בסך של כ- 244 מליון ש"ח, מתוכם יוחס לחברה סך נזק כולל של כ- 18 מליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה. ישיבת קדם משפט נקבעה לחדש מרס 2009.

12. ביום 18 בפברואר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמו גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - חברות הביטוח הנוספות, וביחד - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכוח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הינה הטענה לפיה הנתבעות אינן משלמות, כביכול, כחלק מתשלום תגמולי ביטוח בביטוחי רכב רכוש וביטוח רכב צד ג' למבטוחים או ניזוקים שהינם "עוסקים" לפי חוק מס ערך מוסף, את רכיב המע"מ בגין עלות תיקוני הרכב, ירידת ערך הרכב ועלות חוות דעת השמאים, אשר בעלות תשלומם נשאו התובעים, וזאת שלא כדין, באופן בו תקבולי הביטוח שולמו, לכאורה, בחסר, מאחר ולטענת התובעים, על פי הדין אין באפשרותם של בעלי הרכבים המסחריים לנכות באופן מלא את תקבולי המע"מ ששילמו. התובעים טוענים (כנגד חברות הביטוח הנוספות בלבד) כי הן אינן כוללות את רכיב המע"מ במסגרת חישוב ירידת ערך הרכב, על אף כי החל מחודש יולי 2005, אוסרות תקנות מס ערך מוסף, על "עוסק" לנכות את רכיב המע"מ לצורכי מס התשומות בגין רכישה או יבוא של "רכב פרטי", אפילו הרכב משמש או נועד לשמש את העוסק אך ורק לצרכי עסקו. הנזק האישי לתובע מס' 2, בגין האירוע המיוחס לחברה, מוערך על ידו, כנזכר בתביעה, בסך של 108 ש"ח, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. התובעים אומדים את סכום התביעה כנגד כל הנתבעות, בשם כל הקבוצה אותם הם מבקשים לייצג בסך של 100 מיליוני ש"ח. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל אדם ו/או תאגיד, אשר לא קיבל החזר מע"מ (מלא או חלקי) מהנתבעות במסגרת קבלת תקבולי ביטוח (על תיקונים, חו"ד שמאי וירידת ערך הרכב), אשר התקבלו במשך שבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, ו/או כל אדם ו/או תאגיד, אשר בתחשיב הפיצוי שקיבל מהנתבעות בגין ירידת ערך הרכב לא הובא בחשבון רכיב המע"מ על ערך הרכב במועד הרלבנטי לעריכת התחשיב הנ"ל, וזאת החל מיום 10 ביולי, 2005 ואילך. התובעים מציינים, כי בשלב זה אין באפשרותם לדעת את המספר המדויק של יחידי הקבוצה המיוצגת. עילות התביעה הנטענות הן: הטעיה והפרת חובת גילוי על פי הוראות חוק הגנת הצרכן, הפרת חובה חקוקה לרבות חוק חוזה ביטוח, התנהגות שלא בתום לב ושלא בדרך מקובלת בניגוד לחוק החוזים (חלק כללי) ועשיית עושר ולא במשפט. הסעדים המבוקשים על ידי התובעים הינם: מתן פסק דין עשה/הצהרתי לפיו על הנתבעות להביא בחשבון את רכיב המע"מ בכלל

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

12. (המשך)

החישוב לירידת ערך הרכב, מתן פסק דין עשה/הצהרתי לפיו על כל אחת מהנתבעות לשלם במסגרת תקבולי הביטוח, בגין תיקון הרכב, שמאות וירידת ערך הרכב, את אותו חלק המע"מ אשר על פי הדין לא ניתן לנכותו באמצעות מס תשומות; להורות לכל אחת מהנתבעות לשלם ליחידי הקבוצה המיוצגת (ובכללם לתובעים) את המע"מ על תקבולי הביטוח בגין תיקונים לרכב, בדיקת וד"ח שמאי (וירידת ערך הרכב מיום 10 ביולי, 2005 ואילך), בשיעור אותו חלק המע"מ שאינו ניתן לניכוי במס תשומות על פי הדין, וזאת לשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור, בתוספת ריבית מיוחדת לפי סעיף 28א' לחוק חוזה ביטוח, או הפרשי הצמדה וריבית כדין. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה וטרם נקבע מועד לדיון בבקשה.

13. ביום 20 בפברואר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, וכנגד שומרה, כמו גם כנגד חברות ביטוח

נוספות, וכנגד תאגיד נוסף שאיננו מבטח (להלן ביחד - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה, הינה, לפי הטענה, בהטעה, באי גילוי ובהתעשרות שלא כדין של הנתבעות באמצעות גביית דמי ביטוח בפוליסת ביטוח מקיף לרכב, בגין כיסוי ביטוחי נוסף [ריידר] מפני גניבה ו/או החלפה של מערכת שמע לרכב בדגמי רכבים בהם מורכבת מערכת שמע אינטגרלית מקורית (להלן - מערכת שמע אינטגרלית). לטענת התובעים, מדובר בגביית שווא, שכן בפועל, הנתבעות לא נדרשות לממש הכיסוי ו/או שהן נדרשות לממשו בהיקף כה זניח, עד כי לא ראוי לחייב בגינו בדמי ביטוח בסכום כלשהו או בסכום השווה לזה הנגבה על ידן בפועל. כמו כן, טוענים התובעים כי הנתבעות לא יידעו ו/או גילו למבוטחיהן כי ניתן להסיר מפוליסת הביטוח את הכיסוי הביטוחי של מערכת השמע האינטגרלית. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר רכש פוליסת ביטוח מקיף ו/או מנוי לכיסוי ביטוחי של חבילה ספציפית מאת הנתבעות, ואשר שילם בשבע השנים האחרונות, במסגרת פוליסת ביטוח מקיף לרכב, דמי ביטוח ו/או דמי מנוי עבור כיסוי ביטוחי למערכת שמע אינטגרלית.

התובעים מעמידים את הנזק האישי לכל אחד מחברי הקבוצה על סך של כ- 50 ש"ח, בממוצע. התובעים טרם אמדו את הנזק לקבוצה, אך מעריכים כי מדובר בעשרות רבות של מיליוני ש"ח. עילות התביעה הינן מכוח חוק החוזים (חלק כללי), חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), חוק הגנת הצרכן, חוק המכר, פקודת הנזיקין (נוסח חדש), וחוק עשיית עושר ולא במשפט. הסעדים העיקריים המבוקשים על ידי התובעים הינם ביטול ההוראה בפוליסה הנוגעת לכיסוי ביטוחי למערכת שמע אינטגרלית ברכב, מתן צו עשה כנגד הנתבעות שיוורה על החזר דמי הביטוח בגין כיסוי למערכת שמע אינטגרלית, או לכל הפחות החלק היחסי מדמי הביטוח כאמור (המשקלל את שיעור הסיכון בפועל), שנגבו על ידי הנתבעות, על פי הטענה, שלא כדין וכן בקשה להמצאת מסמכים לצורך בירור וכימות הנזק הנתבע וזיהוי מדויק של הקבוצה. מנורה ביטוח הגישה תגובתה ודיון מקדמי בבקשה נקבע לחדש יוני 2009.

14. ביום 23 במרס, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח (להלן - הנתבעת), תובענה ובקשה לאישורה

כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של סעיף 28(א) לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א - 1981 ותקנה 27(ז) לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו - 1986, המורות כי מקום בו מוגשת תביעה לתגמולי ביטוח, והכספים משולמים לתובע בחלוף 30 ימים מאת הגשת התביעה, על המבטח להוסיף לתגמולי הביטוח ריבית שנתית בשיעור 4% בעבור התקופה שמחלוף 30 יום ממועד הגשת התביעה ועד למועד התשלום בפועל. לטענת התובע, הנתבעת נמנעת מתשלום תוספת הריבית כאמור ומחתימה את התובעים על כתבי סילוק. בכך, לטענת התובע, מתעשרת הנתבעת שלא כדין. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג כוללת כל אדם אשר, במשך 7 השנים הקודמות להגשת התובענה, קיבל מהנתבעת תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי, בין אם היה מבוטח אצל הנתבעת בביטוח מקיף ובין אם קיבל תגמולי ביטוח כצד ג' (נפגע), מקום בו שולמו לאותו אדם תגמולי הביטוח בחלוף 30 יום ומעלה מיום הגשת התביעה לנתבעת וללא שצורפה לכספי תגמולי הביטוח ריבית שנתית בגובה 4% כמתחייב מהוראות הדין. הנזק האישי לו טוען התובע הינו כ- 14 ש"ח, והוא מעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 19.3 מיליון ש"ח. עילות התביעה הן: הפרת חובות חקוקות מכוח חוק חוזה ביטוח ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) וכן עשיית עושר ולא במשפט. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה. דיון מקדמי בבקשה נקבע לחדש מרס 2009.

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

15. ביום 14 באפריל, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח (להלן - הנתבעת) תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפליה לרעה של נשים במסגרת פוליסות המכונות "ביטוחי מנהלים", שהופקו לפני שנת 2001. על פי הטענה, הנתבעת נוהגת לזכות נשים מבוטחות, בהגיען לגיל הפרישה, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, לפי הטענה, הנתבעת גובה מנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהיא גובה מגברים, על אף ששיעורי התמותה של נשים הינם נמוכים בהרבה. בכך, לטענת התובעת, יש משום הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה.

הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כלל הנשים אשר רכשו מהנתבעת פוליסות המכונות "ביטוח מנהלים" בהן נערכה הבחנה בין גברים לנשים לעניין תשלום הגמלא אך לא נעשתה הבחנה בין המינים לעניין פרמיית ריסק. התובעת איננה מציינת את הנזק האישי שנגרם לה, לטענתה. התובעת טוענת כי לאור היקף הקבוצה (המוערך על ידה בעשרות אלפי נשים) הנזק שנגרם לכלל חברות הקבוצה מוערך במאות מיליוני ש"ח. עילות התביעה הן: הפליה בניגוד לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים, בכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים (להלן: "חוק איסור הפליה"); הפרת הוראות חוק הפיקוח; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חוק הגנת הצרכן וקביעת "תנאי מקפח" בחוזה אחיד כמשמעותו בחוק החוזים האחידים. הסעדים העיקריים המבוקשים על ידי התובעת הינם כי בית הדין יקבע ו/או יורה כי: א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) בידי התובעת ויתר חברות הקבוצה הזכות לבחור בין החלופות הבאות: 1) להשוות את מקדמי הגמלה למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל, ולהורות כי במקרה של תשלום חד פעמי במקום גמלא יוגדל הסכום החד פעמי למבוטחת אישה בהתאם ליחס שבין מקדם הגמלא למבוטח גבר למקדם הגמלה למבוטחת אישה בגיל הרלבנטי. 2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה ויתר המבוטחות בפוליסה מסוג זה, והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה, כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של התובעת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה. מנורה ביטוח הגישה בקשה לסילוק התובענה על הסף בשל העדר סמכות עניינית של בית הדין לעבודה לדון בתובענה. בית הדין התיר לחברה לא להגיש את תגובתה לגוף התובענה והבקשה עד להכרעה בבקשה לסילוק. ביום 2 באוקטובר 2008, נעתק בית הדין לבקשת הסילוק הנ"ל.

16. ביום 30 ביולי, 2008 הוגשה כנגד שומרה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה הינה, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של סעיפים 65, 67, 56(א) ו-56(ג) לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, סעיף 12(א) לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 והוראה של המפקח על הביטוח, המורים כי מקום בו מוגשת תביעת צד ג' לתגמולי ביטוח, על המבטח לשלם לידי צד ג' את מלוא הסכומים שהמבוטח צריך היה לשלם בשל מקרה הביטוח, לרבות את שכר טרחת השמאי. לטענת התובע, שומרה נמנעת מלשלם ו/או להשיב לצד ג' את מלוא שכר טרחת השמאי. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל אדם אשר היה זכאי לקבל משומרה, כצד ג', כספים ו/או תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב במהלך 7 השנים האחרונות, ושומרה לא השיבה ו/או שילמה לידי, את מלוא הסכום ששילם בגין שכר טרחת השמאי ו/או חלק ממנו. התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 150 ש"ח, ומעריך את הנזק הכולל לקבוצה בכ- 6.8 מיליוני ש"ח. עילות התביעה הנתבעות הן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. בשלב מקדמי זה, לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה. מועד לדיון מקדמי בבקשה נקבע לחודש יוני 2009.

17. ביום 3 באוגוסט, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה, לפי הטענה, באי תשלום שיפוי למבוטחי הנתבעת בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על פי דרישתה תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן - הפוליסה התקנית). הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר זכה, החל מיום 1.4.04 לקבל ממנורה ביטוח תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה עת היה מבוטח אצל מנורה ביטוח בביטוח לפי פרק א' לפוליסה התקנית ולא קיבל את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

17. (המשך)

לאמצעי המיגון כאמור. התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 550 ש"ח ובהסתמך על נתונים מדוחותיה הכספיים של מנורה ביטוח ועל חישובים שביצע לעניין זה, העריך את הנזק הכולל לקבוצה כהגדרתה לעיל בכ- 23 מיליון ש"ח. עילות התביעה הנטענות הינן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט.

18. תובענה דומה לזו המפורטת בסעיף 16 לעיל, הוגשה ביום 2 בנובמבר, 2008 כנגד מנורה ביטוח. התובע מעמיד את נזקו האישי על סך של 1,350 ש"ח, ומעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 20 מיליון ש"ח.

19. ביום 9 בנובמבר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התובענה"). עניינה של התובענה הינו, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של הוראות שונות בחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, בתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 וכן הוראות המפקח לעניין מנגנון שמאות בביטוח רכב, המורים כי מקום בו מוגשת תביעת צד ג' לתגמולי ביטוח, על המבטח לשלם לידי צד ג' את מלוא הסכומים שהמבוטח צריך היה לשלם בשל מקרה הביטוח עד לסכום הנקוב במפרט הפוליסה. לטענת התובע, הנתבעת נמנעת משלם את מלוא הסכומים שהמבוטח על פי הפוליסה צריך היה לשלם לצד ג' הנפגע בשל מקרה הביטוח, בגין ירידת ערך הרכב. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל אדם ו/או אישיות משפטית אחרת, אשר היה זכאי לקבל מהנתבעת, כצד ג', כספים ו/או תגמולי ביטוח בשל נזק של ירידת ערך לרכב במהלך 7 השנים הקודמות למועד הגשת תובענה זו, והנתבעת לא העבירה לידי מלוא הכספים שהיו מגיעים לו בגין ירידת הערך של הרכב. עילות התביעה הן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 1,500 ש"ח, והוא מעריך את סך הנזק לקבוצה כולה, בהתבסס על הנחות וחישובים שונים, בכ- 50 מיליון ש"ח.

ב. תביעות

1. ביום 4 בספטמבר, 2002 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה (להלן - התביעה) כנגד מנורה ביטוח וכנגד המנהל הכללי שלה על-ידי עורך דין שייצג את מנורה ביטוח בתובענות ביטוחיות שהוגשו כנגדה (להלן - התובע). במסגרת התביעה נכללה, בין היתר, עילת תביעה בגין אובדן שכר טרחה עתידי של התובע, עקב אי העברת תובענות לטיפולו. התביעה לעניין זה, הינה על סך 15 מיליון ש"ח. ביום 17 בינואר, 2008 הגיש התובע כתב תביעה מתוקן (ללא שתיקן את סכום התביעה). בין הצדדים הושגה פשרה בתיק זה שנוגעת בעיקרה לעילת התביעה לתשלום שכר ראוי בגין טיפול בתיקים שהתובע התפטר מהמשך הייצוג בהם. הסכם הפשרה הוגש וקיבל תוקף של פסק דין, ובכך הגיעה התביעה לידי סיום.

2. בחודש דצמבר 2003, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה (להלן - התביעה) בסך 6.5 מיליון ש"ח כנגד מנורה ביטוח, ממלא מקום המנהל הכללי שלה לשעבר ואחרים על-ידי סוכני ביטוח ואחרים (להלן - התובעים). עניינה של התביעה הוא חדירה שבוצעה לפני מספר שנים, למאגר המידע של מנורה ביטוח על-ידי מתחרים עסקיים של התובעים וטענה, כי בעקבות חדירה זאת, הושג מידע אשר שימש את המתחרים לפגוע בעסקי התובעים. מנורה ביטוח הגישה תביעה שכנגד, בגין חוב של עמלות עודפות ששולמו לתובעים בסך של 4.7 מיליון ש"ח. הסיכוי לגבות מהתובעים סכום זה נראה קלוש. להערכת הנהלת מנורה ביטוח, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, היקף הנזקים הנתבע על-ידי התובעים נראה בשלב זה כמוזגם, ובכל מקרה, תעמוד לחברה זכות קיזוז של חוב העמלות העודפות. לאור האמור לעיל, לא נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים. ביום 8 ביולי, 2007 ועל רקע העובדה כי התובעים בתובענה האמורה לא התייצבו ולא יצרו קשר עם פרקליטם שוחרר הפרקליט מייצוג ובית המשפט הורה על הפסקת התובענה וקבע כי חידוש התובענה יעשה רק אם תוגש בקשה לא יאוחר מ- 24 חודש מיום ההחלטה ובאם לא תוגש תימחק התובענה ללא צורך בהחלטה נוספת. מאידך, התובענה שכנגד תיוותר על כנה. ביום 2 בדצמבר, 2007. ובהמשך להחלטת בית המשפט מיום 8 ביולי, 2007, קבע בית המשפט כי לאור העובדה שהתובעים לא הגישו תצהירים ולא התייצבו במסגרת התובענה שכנגד, זכאית חברה ליטול פסק דין נגד הנתבעים שכנגד (התובעים בתביעה העיקרית).

באור 8: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. ערבויות

מנורה ביטוח העמידה ערבויות לטובת עמיתי קופות הגמל "יתר", "פלס" ו"אמיר" (המנוהלות על-ידי מנורה מבטחים גמל בע"מ - חברה מאוחדת של החברה) להבטחת התחייבות הקופה כלפיהם לשיעור תשואה מובטח. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ-4.0 מיליארד ש"ח. יצוין, כי החשב הכללי במשרד האוצר התחייב כלפי הקופות לקבל את מרבית הפקדונות של כספי העמיתים כאמור בתשואה מובטחת העולה על שיעור התשואה המובטח לעמיתים. בנוסף לאמור, נתנה החברה ערבויות דומות להבטחת קרן ההשקעות של העמיתים במסלול שאינו מבטיח תשואה וזאת לטובת עמיתים שהצטרפו לקופה עד לשנת 1994 ולגבי הפקדויותיהם הנומינליות עד לחודש ינואר, 2009. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ- 643 מיליוני ש"ח.

באור 9: - צדדים קשורים ובעלי עניין

ביום 31 ביולי, 2008 אישרו ועדות הביקורת והדירקטוריונים של החברה ושל מנורה ביטוח שינוי בתכנית להקצאת מניות למר ארי קלמן, מנכ"ל מנורה ביטוח ומשנה למנכ"ל החברה, שאושרה לראשונה ביום 27 באוגוסט, 2003 (להלן - התכנית המקורית) כמפורט להלן.

תבוצע המרה מיידית של מלוא מניות מנורה ביטוח, המוחזקות אצל הנאמן עבור מר קלמן, למניות החברה, שיוחזקו גם הן על-ידי הנאמן לטובתו, וזאת בהתאם ליחס ההמרה הקבוע בתכנית המקורית, כשהוא מחושב נכון לערב אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון כאמור, דהיינו נכון לסוף יום המסחר בתאריך 30 ביולי, 2008 (להלן - ההמרה המיידית). מובהר בזאת, כי כתוצאה מההמרה המיידית לא יחול כל שינוי במועדי ההבשלה של מנות המניות להן זכאי מר קלמן על-פי התכנית המקורית.

בנוסף, תוקן מסלול המיסוי החל על המניות להן זכאי מר קלמן, ממסלול פירותי למסלול הוני, בתנאי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה. דהיינו: במקום מסלול ההקצאה הפירותי (מסלול הכנסת עבודה), כפי שנקבע בתכנית המקורית, ימוסה מנכ"ל מנורה ביטוח במועד המימוש (כהגדרתו בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה) על-פי המסלול ההוני. מובהר, כי תכנית המניות על-פי המסלול ההוני כאמור מחליפה את התכנית המקורית בתחולה לגבי שש המנות שטרם הבשילו על-פי התכנית המקורית בלבד, כאשר למעט השינויים הנ"ל ימשיכו לחול תנאי התכנית המקורית.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 24 באוגוסט, 2008 הנפיקה החברה סך של 1,696,518 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, כנגד קבלת מלוא יתרת מניות מנורה ביטוח שהוחזקו בנאמנות עבור מר קלמן על-פי התכנית המקורית וכתוצאה מכך עלה שיעור החזקות החברה במנורה ביטוח ל-100%.

באור 10: - ארוע לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך הדוחות הכספיים נמשכו ירידות השערים בשווקי ההון בארץ ובעולם, וזאת בהמשך לירידות שחלו בתקופת הדוח. לירידות השערים בשווקי ההון השפעה מהותית על תוצאות הקבוצה ועל הונה העצמי, בשל הירידה בהיקף הכספים המנוהלים על-ידי הקבוצה (בעיקר בשל שחיקת ערכם), דבר המתבטא בירידה בהכנסות בדמי ניהול, וכן בירידה בשווי נכסי הנוסטרו של הקבוצה. אומדן ההשפעה על ההון העצמי בגין ירידת הערך בתיק ניירות הערך הסחיר של הקבוצה, שאינו מוחזק כנגד התחייבויות תלויות תשואה, מתאריך המאזן ועד למועד פרסום הדוח הכספי, מוערך בכ- 200 מיליוני ש"ח נטו לאחר השפעת המס. ראה גם באור 6א. לעיל.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS

החברה אימצה לראשונה את תקני IFRS בשנת 2008 ולפיכך מועד המעבר לדיווח לפי תקני IFRS הינו 1 בינואר, 2007. החברה ערכה מאזן פתיחה למועד המעבר שממנו החל הדיווח לפי תקני IFRS.

לפני אימוץ תקני IFRS, ערכה החברה את דוחותיה הכספיים לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל. הדוחות הכספיים ביניים האחרונים של החברה לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל נערכו ליום 30 בספטמבר, 2007 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדוחות הכספיים השנתיים הראשונים לפי תקני IFRS יהיו ליום 31 בדצמבר, 2008 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

בהתאם לכך, החברה מציגה את ההתאמות הבאות בין דיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS ליום 1 בינואר, 2007 (מועד המעבר לדיווח לפי IFRS), ליום 31 בדצמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך וליום 30 בספטמבר, 2007 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

IFRS 1 בדבר אימוץ לראשונה של תקני IFRS קובע, באופן עקרוני, כי יישום תקני IFRS במאזן הפתיחה למועד המעבר לדיווח על-פי תקני IFRS, ייעשה למפרע (מאז ומעולם).

ההקלות מיישום למפרע של תקני IFRS שאומצו על ידי הקבוצה

IFRS 1 מתיר מספר נושאים לגביהם לא נדרש יישום למפרע עם המעבר לדיווח על-פי תקני IFRS. הקבוצה בחרה לאמץ את ההקלות הבאות:

מוניטין ועודפי עלות

הקבוצה לא יישמה למפרע את תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 3, צירופי עסקים ולפיכך מוניטין ועודפי עלות שנוצרו בצירופי עסקים שהתרחשו לפני 1 בינואר, 2007 לגבי רכישת מבטחים פנסיה לא טופלו בהתאם ל-IFRS 3 אלא הוצגו כפי שטופלו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל.

ייעוד מכשירים פיננסיים

החברה ייעדה ביום 1 בינואר, 2007 נכסים פיננסיים לקבוצת נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד אף על פי שייעוד כזה נדרש במועד ההכרה הראשוני בנכס (מועד רכישת ההשקעה).

הפרשי תרגום

הקבוצה לא הכירה בהפרשי התרגום המצטברים ליום 1 בינואר, 2007 לגבי כל פעילויות החוץ, לכן, קרן ההון מהתאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ ליום 1 בינואר, 2007, הינה אפס.

חוזי ביטוח

הקבוצה מיישמת את הוראות המעבר של תקן בינלאומי מס' 4 "חוזי ביטוח".

רכוש קבוע

הקבוצה בחרה במועד המעבר למדוד פריטי רכוש קבוע לפי הסכום המדווח, כעלות נחשבת.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

א. התאמות למאזנים המאוחדים									
31 בדצמבר, 2007			30 בספטמבר, 2007			1 בינואר, 2007			סעיף
תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS מבוקר	תקינה ישראלית	תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS בלתי מבוקר אלפי ש"ח	תקינה ישראלית	תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS מבוקר	תקינה ישראלית	
1,014,185	(3,186)	1,017,371	942,429	-	942,429	947,037	-	947,037	נכסים בלתי מוחשיים
774,591	-	774,591	749,354	-	749,354	757,901	-	757,901	הוצאות רכישה נדחות
177,392	-	177,392	155,475	-	155,475	146,361	-	146,361	רכוש קבוע, נטו
65,882	-	65,882	71,676	-	71,676	40,482	-	40,482	השקעות בחברות כלולות
104,863	-	104,863	68,220	-	68,220	69,569	24,285	45,284	נדל"ן להשקעה
769,655	(160)	769,815	736,167	-	736,167	665,198	-	665,198	נכסי ביטוח משנה
56,658	-	56,658	47,218	-	47,218	47,588	-	47,588	נכסי מסים שוטפים
641,632	(17,331)	658,963	665,578	(136)	665,714	536,236	(1,008)	537,244	חייבים ויתרות חובה
8,951,981	-	8,951,981	8,854,553	-	8,854,553	7,690,352	-	7,690,352	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
2,111,032	-	2,111,032	2,001,539	-	2,001,539	1,335,996	-	1,335,996	השקעות פיננסיות אחרות:
4,597,801	660	4,597,141	4,293,452	16	4,293,436	4,104,862	3,810	4,101,052	נכסי חוב סחירים
260,755	-	260,755	277,281	-	277,281	249,764	-	249,764	נכסי חוב שאינם סחירים
122,049	7,655	114,394	76,441	4,952	71,489	35,663	2,225	33,438	מניות אחרות
5,139	5,139	-	-	-	-	-	-	-	נכסים מיועדים למימוש
321,259	-	321,259	205,594	-	205,594	258,052	-	258,052	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
324,334	-	324,334	377,310	-	377,310	111,039	-	111,039	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>20,299,208</u>	<u>(7,223)</u>	<u>20,306,431</u>	<u>19,522,287</u>	<u>4,832</u>	<u>19,517,455</u>	<u>16,996,100</u>	<u>29,312</u>	<u>16,966,788</u>	סך הכל הנכסים
<u>9,557,471</u>	<u>-</u>	<u>9,557,471</u>	<u>9,366,961</u>	<u>-</u>	<u>9,366,961</u>	<u>8,210,448</u>	<u>-</u>	<u>8,210,448</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

א. התאמות למאזנים המאוחדים (המשך)

31 בדצמבר, 2007			30 בספטמבר, 2007			1 בינואר, 2007			סעיף
תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS מבוקר	תקינה ישראלית	תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS בלתי מבוקר אלפי ש"ח	תקינה ישראלית	תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS מבוקר	תקינה ישראלית	
97,732	-	97,732	97,732	-	97,732	97,732	-	97,732	הון מניות
292,474	-	292,474	292,474	-	292,474	292,474	-	292,474	פרמיה על מניות
63,991	50,200	13,791	52,126	38,328	13,798	73,103	59,460	13,643	קרנות הון
1,189,554	(42,750)	1,232,304	1,251,411	(35,399)	1,286,810	1,142,575	93,194	1,049,381	יתרת רווח
1,643,751	7,450	1,636,301	1,693,743	2,929	1,690,814	1,605,884	152,654	1,453,230	סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
42,659	106	42,553	41,557	62	41,495	40,806	4,398	36,408	זכויות המיעוט
1,686,410	7,556	1,678,854	1,735,300	2,991	1,732,309	1,646,690	157,052	1,489,638	סך הכל הון
6,927,735	2,659	6,925,076	6,489,711	3,556	6,486,155	6,132,555	(9,403)	6,141,958	התחייבויות תלויות
9,257,304	(54,137)	9,311,441	9,101,591	(49,666)	9,151,257	7,822,512	(172,473)	7,994,985	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
165,628	(26,885)	192,513	141,410	(8,653)	150,063	143,328	(5,111)	148,439	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
73,677	67,161	6,516	69,425	62,215	7,210	69,616	65,017	4,599	התחייבויות בגין מיסים נדחים, נטו
10,539	-	10,539	2,724	-	2,724	1,772	-	1,772	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
818,816	(3,577)	822,393	701,033	(5,611)	706,644	654,478	(5,770)	660,248	התחייבויות מסים שוטפים
1,359,099	-	1,359,099	1,281,093	-	1,281,093	525,149	-	525,149	זכאים ויתרות זכות התחייבויות פיננסיות
18,612,798	(14,779)	18,627,577	17,786,987	1,841	17,785,146	15,349,410	(127,740)	15,477,150	סך הכל ההתחייבויות
20,299,208	(7,223)	20,306,431	19,522,287	4,832	19,517,455	16,996,100	29,312	16,966,788	סך הכל ההון וההתחייבויות

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ב. התאמות לדוחות רווח והפסד המאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007			ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007			ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007			סעיף
תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS מבוקר	תקינה ישראלית	תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS	תקינה ישראלית	תקני IFRS	השפעת המעבר לתקני IFRS	תקינה ישראלית	
			אלפי ש"ח						
3,452,831	(4,304)	3,457,135	866,275	(1,285)	867,560	2,562,850	(3,518)	2,566,368	פרמיות שהורווחו ברוטו פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
508,278	-	508,278	130,316	-	130,316	370,001	-	370,001	
2,944,553	(4,304)	2,948,857	735,959	(1,285)	737,244	2,192,849	(3,518)	2,196,367	פרמיות שהורווחו בשייר
944,682	19,975	924,707	58,807	76,458	(17,651)	922,056	35,779	886,277	ד'7 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון אחרות הכנסות מדמי ניהול הכנסות מעמלות
387,366	-	387,366	44,782	-	44,782	311,656	-	311,656	
99,312	-	99,312	22,043	-	22,043	79,494	-	79,494	
4,375,913	15,671	4,360,242	861,591	75,173	786,418	3,506,055	32,261	3,473,794	סך הכל הכנסות
3,176,525	128,298	3,048,227	630,430	25,381	605,049	2,559,023	135,726	2,423,297	ד'ד,3 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(352,835)	-	(352,835)	(78,827)	-	(78,827)	(273,365)	-	(273,365)	
2,823,690	128,298	2,695,392	551,603	25,381	526,222	2,285,658	135,726	2,149,932	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
584,583	-	584,583	166,611	-	166,611	437,433	-	437,433	ד'ד,5 עמלות והוצאות רכישה אחרות הוצאות הנהלה וכלליות הפחתת נכסים בלתי מוחשיים הוצאות מימון
475,203	(764)	475,967	113,381	(3,242)	116,623	354,506	(4,508)	359,014	
22,024	-	22,024	5,338	-	5,338	16,472	-	16,472	
85,973	-	85,973	52,147	-	52,147	72,317	-	72,317	
3,991,473	127,534	3,863,939	889,080	22,139	866,941	3,166,386	131,218	3,035,168	סך הכל הוצאות
1,801	-	1,801	356	-	356	4,038	-	4,038	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות, נטו
386,241	(111,863)	498,104	(27,133)	53,034	(80,167)	343,707	(98,957)	442,664	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
138,641	9,664	128,977	(8,787)	19,346	(28,133)	131,923	14,889	117,034	מיסים על ההכנסה (הטבת מס)
247,600	(121,527)	369,127	(18,346)	33,688	(52,034)	211,784	(113,846)	325,630	רווח נקי (הפסד)
240,868	(117,671)	358,539	(17,769)	32,705	(50,474)	205,780	(110,321)	316,101	מיוחס ל: בעלי המניות של החברה זכויות מיעוט
6,732	(3,856)	10,588	(577)	983	(1,560)	6,004	(3,525)	9,529	
247,600	(121,527)	369,127	(18,346)	33,688	(52,034)	211,784	(113,846)	325,630	רווח נקי (הפסד)

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ג. הבדלים במבנה הדיווח בין התקינה הישראלית לבין הדוח הנוכחי:

1. מאזן

מבנה הדיווח בתקינה הישראלית היה שונה במרבית הסעיפים. להלן טבלה המציגה את השינויים העיקריים:

(א) בתקינה הישראלית השקעות עבור חוזים תלויי תשואה לא הוצגו בנפרד. בדיווח הנוכחי הוצגו השקעות אלו בנפרד, תוך פיצולן לנדל"ן להשקעה, השקעות פיננסיות ומזומנים ושווי מזומנים.

(ב) ניירות ערך, הלוואות ופקדונות בבנקים הוצגו בעבר בשורות נפרדות. במבנה הדיווח הנוכחי הם מוצגים כדלהלן:

- (1) ניירות ערך המהווים מכשירי חוב פוצלו בין נכסי חוב לא סחירים וסחירים. תעודות סל, כתבי אופציה וקרנות השקעה נכללים בדיווח הנוכחי במסגרת השקעות פיננסיות אחרות.
- (2) הלוואות ופקדונות בבנקים הוצגו בעבר בנפרד. במסגרת הדיווח הנוכחי הם נכללים בקבוצת נכסי חוב לא סחירים.
- (3) מניות מוצגות במסגרת הדיווח הנוכחי בנפרד.

(ג) חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח ותביעות תלויות, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללו בדיווח הנוכחי בסעיף נכסי ביטוח משנה.

(ד) פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה וחשבונות אחרים של מבטחי משנה, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללים בדיווח הנוכחי בסעיף חייבים ויתרות חובה.

(ה) הוצאות רכישת תיקי ביטוח ורכוש אחר, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללים בדיווח הנוכחי בסעיף נכסים בלתי מוחשיים.

(ו) עתודות ביטוח ותביעות תלויות בביטוח חיים ובביטוח כללי, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללים בדיווח הנוכחי בסעיפים התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה, והתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה.

(ז) כתבי התחייבויות נדחים, והתחייבויות לזמן ארוך לתאגידים בנקאיים, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללים בדיווח הנוכחי בסעיף התחייבויות פיננסיות.

(ח) התחייבויות למבטחי משנה וזכאים ויתרות זכות, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללים בדיווח הנוכחי בסעיף זכאים ויתרות זכות.

2. דוח רווח והפסד

(א) אוחדה ההצגה של דוח עסקי ביטוח חיים, דוח עסקי ביטוח כללי ודוח רווח והפסד, לדוח רווח והפסד יחיד.

(ב) במסגרת הדיווח הנוכחי מחזור הפרמיה שהתקבלה אינו מוצג, מוצגת רק הפרמיה שהורווחה.

(ג) שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו, אשר הוצג בעבר בשייר העצמי בשורה נפרדת, קוזז במסגרת הדיווח הנוכחי מהפרמיות ברוטו ופרמיות משנה ונכללו במסגרת סעיפי "פרמיות שהורווחו ברוטו" ו"פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי המשנה".

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ג. הבדלים במבנה הדיווח בין התקינה הישראלית לבין הדוח הנוכחי:

2. דוח רווח והפסד (המשך)

- ד) עמלה שהתקבלה ממבטחי משנה אשר הוצגה בעבר בנפרד, נכללת במסגרת הדיווח הנוכחי בסעיף הכנסות מעמלות.
- ה) תביעות ששולמו ותלויות, ושינוי בעתודות בטוח חיים אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללים במסגרת הדיווח הנוכחי בסעיף גידול (קיטון) בהתחייבויות ביטוחיות ותשלומים בגין חוזי ביטוח.
- ו) דמי עמלה ושינוי בהוצאות רכישה נדחות, אשר הוצגו בעבר בנפרד, נכללו במסגרת הדיווח בסעיף עמלות והוצאות רכישה אחרות.
- ז) הוצאות מימון לזמן קצר, אשר קוזזו בעבר מסעיף הכנסות מהשקעות, נכללות במסגרת הדיווח הנוכחי בסעיף הוצאות מימון.
- ח) פעילות של חברות מאוחדות, אשר הוצגה בעבר בשורה אחת לפני מימון ומיסים, מוצגת במסגרת הדיווח הנוכחי לפי הסעיפים המפורטים בדוח רווח והפסד. פעולות הדדיות בין החברה לחברות מאוחדות, שלא קוזזו בעבר מול עסקי ביטוח, מקוזזות במסגרת הדיווח הנוכחי במלואן.

3. דוחות על תזרימי המזומנים ופירוט הנכסים והתחייבויות

דוחות אלו השתנו בהתאם לשינוי בסעיפי המאזן, כאמור בסעיף 1 לעיל.

ד. באורים להתאמות למאזנים לימים 1 בינואר 2007 (להלן: מועד המעבר), 30 בספטמבר, 2007 ו- 31 בדצמבר, 2007 ולדוחות רווח והפסד לתשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007 בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS.

1. נדל"ן להשקעה

על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל, הציגה הקבוצה את הנדל"ן להשקעה על פי עלותו המופחתת. בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי IAS 40 החליטה הקבוצה במועד המעבר להציג את הנדל"ן להשקעה על פי השווי ההוגן. לפיכך, במועד המעבר גדלה יתרת הנדל"ן להשקעה בסך של 24,285 אלפי ש"ח כנגד גידול של 5,868 אלפי ש"ח בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו גידול בזכויות מיעוט בסך של 144 אלפי ש"ח וגידול ביתרת הרווח בסך 18,273 אלפי ש"ח.

2. עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בהתאם לחוזר המפקח מחודש פברואר 2007, אשר לפיו העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים אינה עומדת בקנה אחד עם הוראות IFRS 4, בוטלה העתודה כאמור ברבעון הראשון של שנת 2007 בדרך של רישום פריט מיוחד בדוח רווח והפסד. על פי תקני ה-IFRS, יש להציג את ביטול העתודה כתיאום ליתרת הפתיחה של יתרת הרווח במועד המעבר. לאור האמור לעיל, נכון למועד המעבר קטנה יתרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בסך 16,325 אלפי ש"ח, קטנה יתרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה בסך 125,033 אלפי ש"ח כנגד גידול ביתרת הרווח בסך 137,037 אלפי ש"ח וגידול בזכויות המיעוט בסך 4,321 אלפי ש"ח. הרווח בתשעה החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 ובשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007 קטן בסך 141,358 אלפי ש"ח.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ד. באורים להתאמות למאזנים לימים 1 בינואר 2007 (להלן: מועד המעבר), 30 בספטמבר, 2007 ו- 31 בדצמבר, 2007 ולדוחות רווח והפסד לתשעה ושלוש חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007 בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS. (המשך)

3. תביעות תלויות בביטוח כללי

(א) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בביטוח כללי: בהתאם להנחיות המפקח, החל מהדוח הכספי לשנת 2006, נכללו בהפרשות לתביעות תלויות בביטוח כללי, הפרשות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות המתייחסות לפוליסות שהונפקו בגין שנת חיתום 2006 ואילך. עם המעבר לדיווח על פי IFRS, הושלם אומדן ההפרשה גם בגין שנות החיתום שקדמו לשנת חיתום 2006.

(ב) ייחוס הכנסות מהשקעות לצבירה: בהתאם להנחיות המפקח, בעקבות השינוי בכללים הנוגעים להכרה בהכנסות מהשקעות עקב המעבר לכללי התקינה הבינלאומית, על חברות הביטוח לשנות את אופן חישוב ההכנסות מהשקעות אשר מתווספות לעודף ההכנסות על ההוצאות, כך שיעמדו על שיעור קבוע של 3% ריאלי לשנה, וזאת ללא תלות בתשואה שהושגה בפועל על השקעות. בהוראות המפקח נקבע כי אין לשנות את יתרות עתודות העודף למועד המעבר.

לאור האמור לעיל, רשמה הקבוצה נכון למועד המעבר גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה בסך 20,494 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 7,185 אלפי ש"ח קיטון בזכויות מיעוט בסך 407 אלפי ש"ח וקיטון ביתרת הרווח בסך 12,902 אלפי ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה בסך 18,970 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 6,651 אלפי ש"ח וקיטון בזכויות מיעוט בסך 377 אלפי ש"ח. בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה קיטון בהתחייבויות ביטוחיות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בסך 1,524 אלפי ש"ח וגידול במסים על ההכנסה בסך 534 אלפי ש"ח. ליום 31 בדצמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה בסך של 18,044 אלפי ש"ח, קיטון בנכסי ביטוח משנה בסך 160 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך של 6,492 אלפי ש"ח, גידול במוניטין שנוצר ברכישת חברה מאוחדת בסך 2,477 אלפי ש"ח וקיטון בזכויות מיעוט בסך 282 אלפי ש"ח. בשנת 2007 רשמה הקבוצה קיטון בהתחייבויות ביטוחיות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בסך 6,274 אלפי ש"ח וגידול במסים על ההכנסה בסך 2,200 אלפי ש"ח.

4. מסים נדחים

בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל, מסים נדחים בגין הפרשים לזמן קצר הוצגו כנכסים והתחייבויות שוטפים במסגרת סעיפי חייבים ויתרות חובה וזכאים ויתרות זכות. עם המעבר לדיווח לפי תקני IFRS, על פי תקן חשבונאות בינלאומי IAS 12 - "מסים על ההכנסה" יתרות מסים נדחים מוצגות כנכסי מסים נדחים או התחייבויות בגין מסים נדחים ללא הבחנה בין יתרות לזמן קצר ויתרות לזמן ארוך. לאור האמור לעיל, רשמה הקבוצה במועד המעבר קיטון בסעיף חייבים אחרים בסך 1,008 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת זכאים ויתרות זכות בסך 5,770 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 13,415 אלפי ש"ח וגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 18,177 אלפי ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה קיטון בסעיף חייבים אחרים בסך 136 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת זכאים ויתרות זכות בסך 5,610 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 18,801 אלפי ש"ח וגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 24,275 אלפי ש"ח. ליום 31 בדצמבר, 2007, רשמה הקבוצה קיטון בסעיף חייבים אחרים בסך 17,331 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת זכאים ויתרות זכות בסך 3,577 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 29,474 אלפי ש"ח וגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 15,720 אלפי ש"ח.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ד. באורים להתאמות למאזנים לימים 1 בינואר 2007 (להלן: מועד המעבר), 30 בספטמבר, 2007 ו- 31 בדצמבר, 2007 ולדוחות רווח והפסד לתשעה ושלוש חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007 בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS. (המשך)

5. תשלומים מבוססי מניות

תקן חשבונאות מספר 24 של המוסד לתקינה - "תשלום מבוסס מניות", דן בהטבה בגין הענקות לעובדים רק לגבי עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שבוצעו לאחר 15 במרס, 2005 ואשר טרם הבשילו ליום 1 בינואר, 2006.

עם המעבר לדיווח לפי תקני IFRS, הקבוצה מיישמת את הוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 2 IFRS - "תשלום מבוסס מניות", הקובע כי גם לגבי הענקות של מכשירים הוניים כאמור שבוצעו לפני 15 במרס, 2005 אך לאחר 7 בנובמבר, 2002 ואשר טרם הבשילו ליום 1 בינואר, 2007, יש לבצע מדידה כספית של ההטבה.

בהתאם, במאזן למועד המעבר קטנה יתרת הרווח בסך של כ- 18,471 אלפי ש"ח כנגד גידול בקרן הון בסך של כ- 27,586 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך של כ- 9,403 אלפי ש"ח וגידול בזכויות מיעוט בסך 288 אלפי ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בקרן הון בסך 29,328 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 9,776 אלפי ש"ח וגידול בזכויות מיעוט בסך 299 אלפי ש"ח. בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 רשמה החברה גידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך 1,772 אלפי ש"ח וקיטון במסים על ההכנסה בסך 657 אלפי ש"ח. ליום 31 בדצמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בקרן הון בסך 29,167 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 9,547 אלפי ש"ח וגידול בזכויות מיעוט בסך 292 אלפי ש"ח. בשנת 2007 נרשם גידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך 2,363 אלפי ש"ח וקיטון במסים על ההכנסה בסך 876 אלפי ש"ח.

6. הטבות לעובדים

בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל, נמדדת ההתחייבות בשל סיום יחסי עובד-מעביד על בסיס מכפלת מספר שנות העבודה במשכורת החודשית האחרונה של העובד לכל תאריך מאזן על פי שיטת ה-"SHUT DOWN METHOD" והיעודות לפיצויים נמדדות בהתאם לערכי הפדיון שלהן לכל תאריך מאזן.

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 19 - "הטבות עובד", תוכנית הפיצויים של הקבוצה נחשבת כתוכנית הטבה מוגדרת, לכן נדרש להציג את ההתחייבות בשל סיום יחסי עובד-מעביד על בסיס אקטוארי. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום.

הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית של אגרות חוב ממשלתיות סחירות, אשר מועד פרעונן קרוב לתקופת ההתחייבויות המתייחסות לפיצויי הפרישה. כמו כן, הנכסים בגין הטבות לעובדים נמדדים לפי שוויים ההוגן.

ככל הידוע לקבוצה הנושא של ריבית ההיוון מצוי בבחינה ויתכן כי תתקבל לבסוף החלטה כי בישראל ריבית ההיוון הנאותה הינה זו המתבססת על אג"ח קונצרני חלף היוון בריבית של אג"ח ממשלתי. במקרה זה, הנתונים הכלולים בבאור לעיל ישתנו, ההתחייבות האקטוארית תקטן והוצאות המימון השוטפות בגין ההתחייבות יגדלו.

בנוסף, יעודות לסיום יחסי עובד-מעביד, המופקדות במנורה ביטוח, אינן מהוות נכסי תוכנית ומוצגות בקיזוז מעתודות ביטוח חיים.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ד. באורים להתאמות למאזנים לימים 1 בינואר 2007 (להלן: מועד המעבר), 30 בספטמבר, 2007 ו- 31 בדצמבר, 2007 ולדוחות רווח והפסד לתשעה ושלוש חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007 בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS. (המשך)

6. הטבות לעובדים (המשך)

נכון למועד המעבר, רשמה הקבוצה גידול בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו בסך 65,017 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה בסך 47,440 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בסך 13,572 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 1,374 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת הרווח בסך 2,566 אלפי ש"ח וקיטון בזכויות מיעוט בסך 65 אלפי ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו בסך 62,215 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה בסך 49,666 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בסך 15,414 אלפי ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 1,043 אלפי ש"ח וגידול בזכויות מיעוט בסך 74 אלפי ש"ח. בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה קיטון בהוצאות הנהלה וכלליות בסך 6,280 אלפי ש"ח, קיטון בפרמיות שהורווחו ברוטו בסך 3,518 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות ביטוחיות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בסך 4,108 אלפי ש"ח וגידול במסים על ההכנסה בסך 2,417 אלפי ש"ח. ליום 31 בדצמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו בסך 67,161 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה בסך 54,137 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בסך 15,385 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת מוניטין שנוצר ברכישת חברה מאוחדת בסך 524 אלפי ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 847 אלפי ש"ח וגידול בזכויות מיעוט בסך 41 אלפי ש"ח. בשנת 2007 רשמה הקבוצה קיטון בהוצאות הנהלה וכלליות בסך 3,127 אלפי ש"ח, קיטון בפרמיות שהורווחו ברוטו בסך 4,304 אלפי ש"ח, קיטון בהתחייבויות ביטוחיות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בסך 6,786 אלפי ש"ח וגידול במסים על ההכנסה בסך 1,988 אלפי ש"ח.

7. מכשירים פיננסיים

על פי כללי החשבונאות בישראל ניירות ערך סווגו לשתי קטגוריות: "השקעת קבע" המוצגת על פי העלות, או "השקעה שוטפת" המוצגת לפי שווי הוגן, ושינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 39 - "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה", הטיפול החשבונאי בהשקעות במכשירים פיננסיים מבוסס על סיווגם לאחת מארבע הקבוצות שלהלן:

- (א) נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- (ב) השקעות המוחזקות לפידיון.
- (ג) הלוואות ויתרות חובה.
- (ד) נכסים פיננסיים זמינים למכירה. נכסים אלו נמדדים לפי שווי הוגן והשינוי בערך הנכסים נזקף לקרן הון.

הטיפול בהתחייבויות פיננסיות מבוסס על סיווגן לאחת משתי הקבוצות שלהלן:

- (א) התחייבויות פיננסיות הנמדדות לפי שווי הוגן.
- (ב) התחייבויות פיננסיות הנמדדות לפי עלות מתואמת.

עוד יצויין כי החברה יישמה את ההקלה המפורטת בסעיף 25(ד) לתקן חשבונאות IFRS1 לפיו ניתן ליעד מחדש ניירות ערך סחירים לקבוצת נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ובלבד שהם מקיימים את התנאים האמורים בהוראות המעבר לתקן חשבונאות IFRS4.

באור 11: - התאמה בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS (המשך)

ד. באורים להתאמות למאזנים לימים 1 בינואר 2007 (להלן: מועד המעבר), 30 בספטמבר, 2007 ו- 31 בדצמבר, 2007 ולדוחות רווח והפסד לתשעה ושלוש חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2007 בין הדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל לדיווח לפי תקני IFRS. (המשך)

7. מכשירים פיננסיים (המשך)

להלן פירוט הסיווגים עליהם החליטה הקבוצה:

(א) נכסים הכלולים בתיקי ההשקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעה סחירים ובלתי סחירים - סווגו כנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. משמעות הבחירה בסיווג זה הינה כי לא חל שינוי במעבר לדיווח על פי כללי ה- IFRS ביחס לדיווח על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל, זאת לאור העובדה, כי על פי הוראות המפקח, נכסים אלה נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. בנוסף, שיטה זו יוצרת הקבלה (Match) מלאה בין הנכסים להתחייבויות.

(ב) נכסי נוסטרו סחירים ולא סחירים המהווים נגזרים, או הכוללים נגזרים משובצים - סווגו כנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. השינוי ביחס לדיווח על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל בא לידי ביטוי במדידת הנכסים שאינם סחירים בקבוצה זו לפי שווי הוגן.

(ג) נכסי נוסטרו לא סחירים הכוללים: אגרות חוב ח"ץ, אגרות חוב אחרות שאינן אגרות חוב להמרה, הלוואות ופקדונות - סווגו כהלוואות ויתרות חובה והוצגו לפי עלות מופחתת.

(ד) נכסי נוסטרו אחרים שאינם נכללים בסעיפים ב' ו-ג' לעיל הכוללים, בין השאר, מניות סחירות ובלתי סחירות ואגרות חוב סחירות - סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה הנמדדים בשווי הוגן הנזקף לקרן הון. משמעות הסיווג לקבוצה זו הינה כי השינויים בשווי הנכסים נזקפים לקרן הון עד למועד מימושם, וזאת בשונה מהדיווח על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל, בו נזקפים השינויים לרווח והפסד ללא קשר למועד המימוש.

(ה) התחייבויות פיננסיות - הוצגו לפי עלות מתואמת, ללא שינוי ביחס למצב כיום.

(ו) כל המכשירים הפיננסיים בחברות הקבוצה שאינן חברות ביטוח הוצגו בשווי הוגן דרך רווח והפסד, ולפיכך למעבר לדיווח על פי כללי ה- IFRS, אין השפעה על התוצאות.

(ז) נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן - (להלן - המדד) משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

לאור האמור לעיל רשמה הקבוצה נכון למועד המעבר גידול בנכסי חוב שאינם סחירים בסך 3,810 אלפי ש"ח, גידול בהשקעות פיננסיות אחרות בסך 2,225 אלפי ש"ח, גידול בקרן הון בסך 31,824 אלפי ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 2,221 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת רווח בסך 28,127 אלפי ש"ח וגידול בזכויות מיעוט בסך 117 אלפי ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בנכסי חוב שאינם סחירים בסך 16 אלפי ש"ח, גידול בהשקעות פיננסיות אחרות בסך 4,952 אלפי ש"ח, גידול בקרן הון בסך 9,249 אלפי ש"ח, גידול בזכויות מיעוט בסך 66 אלפי ש"ח וגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 1,257 אלפי ש"ח. בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בהכנסות מהשקעות בסך 35,779 אלפי ש"ח וגידול במסים על ההכנסה בסך 12,595 אלפי ש"ח. ליום 31 בדצמבר, 2007 רשמה הקבוצה גידול בנכסי חוב שאינם סחירים בסך 660 אלפי ש"ח, גידול בהשקעות פיננסיות אחרות בסך 7,655 אלפי ש"ח, גידול בקרן הון בסך 20,983 אלפי ש"ח, גידול בזכויות מיעוט בסך 55 אלפי ש"ח וגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, נטו בסך 2,061 אלפי ש"ח. בשנת 2007 רשמה הקבוצה גידול בהכנסות מהשקעות בסך 19,975 אלפי ש"ח וגידול במסים על ההכנסה בסך 6,352 אלפי ש"ח.

8. מטבע פעילות

הקבוצה בחרה בהתאם להקלה בהוראות 1 IFRS, לאפס את הפרשי התרגום המצטברים למועד המעבר.

ליום 30 בספטמבר, 2008									
התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות ולהון העצמי									
סה"כ הנכסים	חוזים תלויי תשואה	סה"כ הנכסים ויתרות חובה ללא חוזים תלויי תשואה	התחייבויות אחרות	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים			
						לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	או מט"ח	
בלתי מבוקר									
אלפי ש"ח									
749,593	-	749,593	124,184	265,182	356,114	4,113	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
8,839	-	8,839	8,839	-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים, נטו
763,702	15,366	748,336	99,502	-	469,408	156,609	146	22,671	הוצאות רכישה נדחות
181,659	-	181,659	92	-	181,567	-	-	-	רכוש קבוע, נטו
41,418	-	41,418	-	-	14,948	-	-	26,470	נדל"ן להשקעה
892,563	263,199	629,364	-	-	-	566,120	349	62,895	נכסי ביטוח משנה
160,712	-	160,712	160,539	-	173	-	-	-	נכסי מסים שוטפים
738,685	138,881	599,804	9,889	-	9,591	551,926	-	28,398	חייבים ויתרות חובה
									השקעות פיננסיות אחרות:
4,791,924	2,639,077	2,152,847	-	-	547,019	1,427,661	19,634	158,533	נכסי חוב סחירים
7,617,880	2,854,128	4,763,752	-	-	153,831	1,060,176	6,347	3,543,398	נכסי חוב שאינם סחירים
2,147,487	1,955,325	192,162	125,570	-	51,213	12,760	1,215	1,404	מניות
976,515	757,786	218,729	179,351	-	9,837	29,541	-	-	אחרות
									מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
217,565	217,565	-	-	-	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
361,369	-	361,369	103,932	-	36,863	86,333	33,047	101,194	
19,649,911	8,841,327	10,808,584	811,898	265,182	1,830,564	3,895,239	60,738	3,944,963	סך הכל הנכסים
19,649,911	8,973,929	10,675,982	811,898	265,182	1,830,564	3,895,239	60,738	3,812,361	סך הכל הון והתחייבויות
-	(132,602)	132,602	-	-	-	-	-	132,602	עודף (גרעון)

(*) דוח זה ניתן בהתאם לתקנות פרטי דין וחשבון ונערך בהתאם להנחיות המפקח. סיווג הנכסים וההתחייבויות בדוח זה אינו בהכרח תואם את הסיווג הנדרש בהתאם לתקני ה-IFRS לגבי מגזרי פעילות (IAS14 ו-IFRS8).

ליום 30 בספטמבר, 2008									
התפלגות ההון העצמי וההתחייבויות									
סה"כ ההון וההתחייבויות	חוזים תלויי תשואה	סה"כ ההון וההתחייבויות ללא חוזים תלויי תשואה	התחייבויות אחרות	עודף הון בלתי מבוקר אלפי ש"ח	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים		
							לא צמוד או מט"ח	צמוד למדד המחירים לצרכן	צמוד למדד המחירים לצרכן
277,778	-	277,778	-	-	277,778	-	-	-	הון מניות
258,240	-	258,240	-	-	258,240	-	-	-	פרמיה על מניות
(42,048)	-	(42,048)	-	-	(42,048)	-	-	-	קרנות הון
903,194	-	903,194	-	265,182	638,012	-	-	-	יתרת רווח
1,397,164	-	1,397,164	-	265,182	1,131,982	-	-	-	סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
3	-	3	3	-	-	-	-	-	זכויות המיעוט
1,397,167	-	1,397,167	3	265,182	1,131,982	-	-	-	סך הכל הון
התחייבויות:									
16,129,281	8,767,854	7,361,427	-	-	-	3,595,511	58,833	3,707,083	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
80,193	-	80,193	80,193	-	-	-	-	-	התחייבויות בגין מסים נדחים, נטו
68,928	-	68,928	68,928	-	-	-	-	-	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
2,448	-	2,448	-	-	-	2,448	-	-	התחייבויות מסים שוטפים
738,505	206,075	532,430	127,967	-	-	297,280	1,905	105,278	זכאים ויתרות זכות
1,233,389	-	1,233,389	534,807	-	698,582	-	-	-	התחייבויות פיננסיות
18,252,744	8,973,929	9,278,815	811,895	-	698,582	3,895,239	60,738	3,812,361	סך הכל ההתחייבויות
19,649,911	8,973,929	10,675,982	811,898	265,182	1,830,564	3,895,239	60,738	3,812,361	סך הכל ההון וההתחייבויות

(*) דוח זה ניתן בהתאם לתקנות פרטי דין וחשבון ונערך בהתאם להנחיות המפקח. סיווג הנכסים וההתחייבויות בדוח זה אינו בהכרח תואם את הסיווג הנדרש בהתאם לתקני ה-IFRS לגבי מגזרי פעילות (IAS14 ו-IFRS8).